

ERİK AĞACI ÖYKÜ

ISSN 3062-0368

Kültür - Sanat - Edebiyat Dergisi

Ocak - Şubat 2026

Sayı- 37 Yıl - 6

Fiyat: 100 TL

Ahmet Yılmaz Tuncer - Sevgi Erol Öçal - Adil Başoğlu - İlknur İşcan Kaya - Cemal Karsavran - Canan Örs - Rıdvan Yıldız - Senem Gökal
Hasan Çelikkol - Sophia Jamali Soufi - Fazıl Alasya - Yunus Karakoyun - Zerrin Keskin - Hatice Eğilmez Kaya - Süleyman Yıldırım
Erdal Noyan - Erhan Kassap - Gökhan Ağzıkara - Serpil Tuncer - Yusuf Yılmaz - Kübra Erbayrakçı - Bünyamin Küçükçöğür - Nurdan Aladağ
Ümit Ahmet Duman - Asghar Abdollahi(Çeviri :Turgut Say) - Davut Güner - Serkan Uslu - Başak Esmâ Anık - Zehra Çolakoğlu - Muhammed Balaban

Erik Ağacı Öykü iyi
okumalar diler.

Dergileri okurken yalnızca satın almak ve okumakla kalmazsınız. Bir çok öykü ve edebi metin çeşitliliğini satın almış olursunuz. Beyninize girecek olan bilgilerin ve haznenin çeşitliliğini almış olursunuz.

Dolayısıyla kitap ve dergi satın alma işi basit bir alışverişi aşar ve siz beyninizin besinini almış olursunuz. Hangi edebi metine yatırım yaptığınıza yani kendinize dikkat ediniz. Sağlıklı bilgiler dileriz.

EDİTÖRDEN SEVGİLERLE

Sevgili Okuyucu

Takvimler değişirken, sözcüklerin ve imgelerin izinde yine dopdolu bir sayı ile sizlerle birlikteyiz.

2026 yılına edebiyatın dingin sesiyle; sanatın çoğaltan, derinleştiren bakışıyla adım atıyoruz. Dergimizde yer alan eserler ve sanatsal görsellerle, hızlı yaşamının tercih edildiği bu çağda sizleri kısa bir duraklamaya davet ediyoruz. Çünkü edebiyat ve sanat, içinde yaşadığımız modern zamanın hızını artırmaktan ziyade; durmak, bakmak, hissetmek ve biraz soluklanarak zamanın sert akışını yumuşatmak için vardır.

Bu yıl siz okuyucularımızı, aceleyle tüketilen metinlerle buluşturmaktan çok; altını çizmek isteyeceğiniz, kapattıktan sonra bile zihninizde kalacak satırlarla buluşturmak adına var gücümüzle çalışmayı hedeflemekteyiz. Edebiyatın, gündelik hayatımızda hepimiz için huzurlu bir alan olması en büyük temennimizdir.

Dileriz 2026 yılı, dünyada huzur ile barışın bir arada olduğu bir yıl olarak tarihe geçer.

Keyifli okumalar dileriz.

Erik ağacı

İÇİNDEKİLER

04	İnsan Gibi
Ahmet Yılmaz Tuncer	12	Gün Yüzü Görmesinler Diye
Yalvardım Tanrı'ya
Hasan Çelikkol
05	Kayıp İnsanlık
Sevgi Erol Öçal	13	Ses
Sophia Jamali Soufi
06	Kaside-i Kar...
Adil Başoğul	14	Ellerimiz Var Sırlar Taşır
Fazıl Alasya
07	Örtü
İlknur İşcan Kaya	15	Yaz Güzel Bir Mevsimdir
Yunus Karakoyun
08	Bir Köşede Adın/m Kalsın
Cemal Karsavran	16	Melankolik Mavi
Zerrin Keskin
09	Nehre Saldığım Sandıktaki Kuşlar
Canan Örs	18	Tuhaf ve Güzel Bir Kadının Portresi
Hatice Eğilmez Kaya
10	Rüyaların da Kendi Hayatları Var
Rıdvan Yıldız	21	Birikintiler
Süleyman Yıldırım
11	Gök Çatı
Senem Gökal	23	Nâzım Hikmet Bakü'de
Erdal Noyan

İÇİNDEKİLER

26	Zihnimi Kemiren Düşünceler Erhan Kassap	42	Ayvalık'ta Bir Çingene Ruhun Güncesi Ümit Ahmet Duman
27	Yaşam, Rezil Gökhan Ağzıkara	45	Tozlu Oda Asghar Abdollahi (Çeviri :Turgut Say)
29	Garip Veli ile Yeşeren Şiirin Arka Bahçesi Serpil Tuncer	51	Hayat Bilgisi Davut Güner
32	Zemheri Yusuf Yılmaz	53	Okumak, Yazmak ve Tarihe Not Düşmek Serkan Uslu
35	Müzeyyen Gibi Kadınlar Kıskanılır, Müzeyyen Kıskanılır: Kübra Erbayrakçı	55	Yarım Başak Esmâ Anık
38	Sakin İnanma, Aşk Yalan Bünyamin Küçükçöğür	57	Tozlu Sayılar Zehra Çolakoğlu
40	Kadının Gölgesinde Değil, Işığında Şiir Nurdan Aladağ	59	Sekerat Muhammed Balaban

İnsan Gibi

Ahmet Yılmaz Tuncer

En çok canımı yakan
İntihar düşlerine sakladığıdır
Bir kadının

Olumsuz eklerin bir uzantısıdır
Ansızın gelip yaşamına takılan
Baharları vardır
Düşüncelerinde yatan
Uzak ülkelerde kalan
Ele geçmemiş aşkları
Toplamında tüm günlerin
Kanattığı kadınlığı
Kadınlığıdır şimdi içinde ezilen

Ve yaşaya bilse
Bir kadın gibi
Değil bir insan gibi

Çıksa içindeki demir parmaklıkların
Dışına geç kalmış aşklarına baksa
Baksa bir bahar yeline bakar gibi
Sevebilse yeniden tıpkı gençliği gibi
En önemlisi şimdi
Çocukça ağlaya bilse
Atsa içindeki
Tüm kirlenmiş düşünceleri
Karışsa insanların içine

Kayıp İnsanlık

Sevgi Erol Öçal

Ömrün tufan günleri yitik sessiz
Sevinçler kayıp suskun adressiz beyaz ölüm
Yaşam yanık ot kuyusu nefessiz
Sesleniyor içine herkes duyan yok
Kendi sözcük kuyusunda kayıp insanlık
Anlamı ağır cümlelerin
Üst üste noktalar kırgın
Soru işaretleri şaşkın
Bir bilinmeze gömülmüş anlam
Sise bürünmüş hayaletler toplamı yaşam
Çürümüş bulanık su
Balık ağı şu hayat
Tutuklu mahpus yaşamak
İlk yaz bulutlarında yıkanıyor bir çocuk
Süpürüyor sevgisizliği
Bakışı barış küreği umut
Çaresiz yüreği mülteci bir kadın
Ötesinden tellerin bakıyor çocukluğuna
Karanlığa yenilmeyen bir sığınmacı sabırla
Tüm insanlığın yükü sırtında
Bekliyor Sevgi günlerini
Uyuyakalıyor sonra gece üzerinde yıldızları
Güneşin peşine düşmeli bulutlar gelip geçici
Sıyrılıp gölgelerden ağaçlar ve karıncalar misali
Gömülmeli toprağa
Kızartmalı yeniden solgun ömürleri kızartmalı sevinçleri
Sürmeli güne...

Kaside-i Kar...

Adil Başoğlu

*Karanlık rüzgârlı gecelerin dalgın uykuları
Kurtların uzun uzun aç ulumaları
Telaşla dağıtırlar amansız yağan karları gecede*

Karanlık rüzgârlı gecelerin dalgın uykuları
Kurtların uzun uzun aç ulumaları
Telaşla dağıtırlar amansız yağan karları gecede

Soğuk bir geceden kalma gül kuruları
Sihirli bir ateş gibi yanar dağlarda lambaları
Anday'ın şiir şatosu kar içinde kalem düşüncede

Yıllanmış şarap gibi denize düşer yıldız ısıltıları
Düşlerinde ceylanlar geçer delirtir aç kara kurtları
Kar üstünde kanlı bir çılgılık olur pençede

Karda soluğunun buğusu kaybolur koşar yorgun atları
Kimden saklanır bu hasret ki kızığında nazar boncuklu çingirakları
Kim bilir hangi çağdan kalma nerede

Kara kurtlar mı kuşatmış kar beyazı korkuları
Borges'in kaçınılmaz sonunu çalar savaş davulları
Boşuna değildir çapraz kılıç yarası ölümler öfkede

Dindirmez acımızı karın soğuk yakarışları
Doldurur beyaz yumuşaklığıyla doruklardaki uçurumları
Buz mavisi bir sis çöker göklere de

Bilinmez yolcular belirir bir anda uyandırır korkunç kurtları
Başı bozuk medeniyetlerde duyulur savaş naraları
Kaç kılıç darbesiyle dünyayı kanattığı o yörüngede

Kaç korku getirir gençlikten akla ağır soruları
Kar vurur uykuları ölüm uyandırır korkuları
Kahraman bir yalnızlık kalır kâinatta kahreden düşüncede...

ÖRTÜ

İLKUNUR İŞCAN KAYA

Nehrin öte yamacında
Eşsiz çiçekler boyun büker...

Ayaklarımızı dağlayan buz denizler
Yolunmuş bir dal
Mıhlanarak kalakalmış izlenceler
Kendilerine yol kurmuş taşlık geçitler...

Serin yünler sarmış yeşil çimen başlarını
Beyaz örtüler...

Üşüdükçe kabaran üşüdükçe kaybolan
Kilit tutmaz kibrit çakmaz seneler
Soğuk soba...

Nehrin yüreğine yağan yapraklar
Dallardan memnuniyetsiz kırık kanatlar
Terk edilmiş çağlayanlar
Elbet bir gün uyanacak
Çınar içlerinde gizlenen çocuklar

Gözler s'izleri arar

Nehrin kaynağı dermanını artıran
Yaban incirleri yücelere tırmandıran
İğde kokuları
Çelik misketler ip ağırlara asılan
Zorlayan dizleri

Akışa asılmak çözüm belki
Sürüklenmek girdabında
Nehrin sonunda sükûnet bulan suya karışarak
Uzanmak ufuklara...

Bir Köşede Adın/m Kalsın

Cemal Karsavran

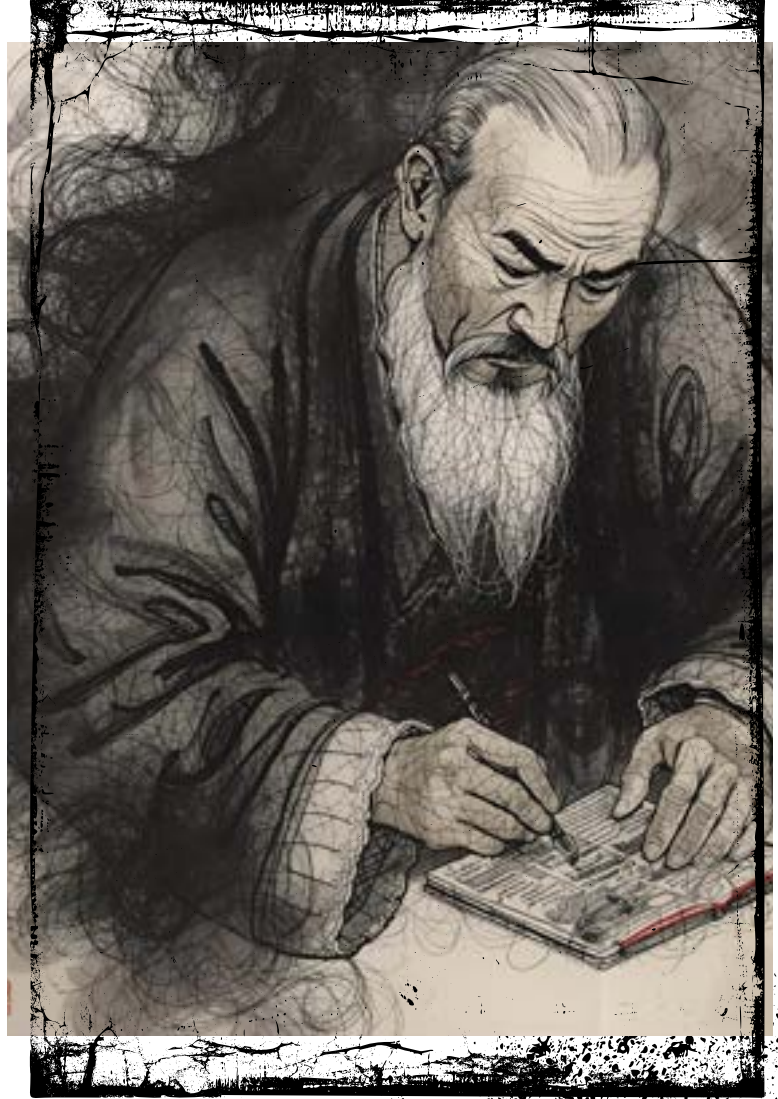
Arsız bir sevdalım ben
Uçurumda dağlarına tutundum
Hep bahar yorgunuyum
Her renk açan güllerine tutundum

Sen sarp kayalıklarda gezen
Nazlı bir ceylansın
Senli duygularımın
Mahremine tutundum

Hangi nehir senin kadar uzundu
Bilmem kaç yüreğe can suyu oldun
Kibele'nin bereketi var sende
Kurumayan çöllerine tutundum

Karadeniz'in hırçın dalgasıym
Tepelerin arkasındaki sessiz çığlık
Kaç şahin uçurdum sana
Duymayan dillerine tutundum

Unutma hiç cennetine kandiğim
Fesleğen kokuları alınca
Sokakların duvar yazılarında
Bir köşede adın/m kalsın

Nehre Saldığım Sandıktaki Kuşlar

Canan Örs

çözülürsek bağlanacak dünya ellerimizle
sözsüz bir müzikle sarsıyoruz kelimeleri
ilenç! bıyıklı firavunun ocağına kazan kazan ah!
bir şiir yazmalı ateşe, muhakkak şiir
güneşi baltalayan tortulu seslerin
çatısında okunacak

sevgilim, çaresi toprağın bağrındadır
tutkulaşan bulutların
bir ölünün yok oluşundan dünyayı doğuracak,
baharın tanımını doğrulayacak bir damlayla
bilirim yorgunluğunu dindirmeyi
ağzımda sayıklamanın devası, bilirim.
ah! sağanağın bekçisi yorgun, su azgın
taşımaz ikimizi bu sal, gök ağzımda!

saçlarımdan sürüklendiğim bu yerde
seni buldum, çıgın altındaydın
dağı düşleyen kanatlarımda sızınla
seni buldum, yumruklama aynaları!
balta tutmaya yeltendiğinde göğsün, beni hatırla.

çınara ezberlettiğim türküyü sesimle dinle
kediler ellerimi arar, pencereyi yakacak kuşlar
nefesim sığınakta, anahtar kapının ardındaki
dalda
yorgunum, saçlarım çok yoruldu firavunun
ellerinde
ölmek istemem...
kırık geçitte bağlıyım eline
bak, çılgılığım giz yüreğinde
sevgilim! tut beni, yaşat ellerinde.

Rüyaların da Kendi Hayatları Var

Rıdvan Yıldız

İçimdeki genişlikler kayboldu
Paslı bir demir parçası gibi
Başımdan geçen şeyler eskiden de
Sustum, kimseyi bulamadım, kendime katlandım

Dünya her şeye yetişiyor
Herkes uyurken derdim ortağım
Toprak hâlâ senden bahsediyor
Sıcak ve kuşlar...

Hava aydınlandı
Güneş hâlâ bir yer ayırmıyor mu yüzüne?
Mektuplar da yaratılmıştır
Çiçeklerden önce
Kayboldu çünkü kendini gördü

İçimdeki eski sesler baharı unutmuş
Sessizliğim mağarayı uyandırıyor
Alıngan bir türküye kuruldum

En güzel aşk hangi harfle başlar?
Gökyüzü yorgunluğuyla kirleniyor
Bir kış masalında seviyorum seni
Yasım rüzgârın mezar taşı

Birkaç sözcük eksik bende
Nereden bakarsam oradan başlıyorum hayata

Üç zaman saplanmış mahcubiyetime
Toprağın buğusundan utanıyorum
Aşk beni her gün doğuruyor
Gözyaşıyla, gülücüklerle
Kendime hâlâ alışamadım
Her şeyin yaşını hayal ediyorum

Rüyaların da kendi hayatları var
Yastık beni ezberledi

Gök Çatı Senem Gökal

Yorganın altında bir kâinat saklamak
Hafif baş ağrısı, küçük açlık
Hayal kırıklıklarını örtünmek
İçin, ılık bir ırmakta kaynarken
Bir dünya unutmak bir uyku süresi;
rüyaya çare diye sarılmak –
kabus da olsa,
uyanır uyanmaz unutulacak
bir kaçışla öpüşmek
bencil sevgililer gibi.

Gün Yüzü Görmesinler Diye Yalvardım Tanrı'ya

Hasan Çelikkol

Sonu olmayan masallar gördüm o yerde
İkiye bölündü dünyam, herkes sus pus
Meğer çoktan ana rahmine düşmüş yalanlar
Küçük, kayıp bir beden çıkınca anladık ölüm çukurundan

Siyah bir bant çektim gözlerime, çok acı
Gördüklerim dayanılmaz
Meğer o yasaklı yerde akla gelmeyen günahlar
Döl vermiş de haberimiz yok

Ant olsun
Düşlerin arasında boğulsun buna sebep olanlar
Kızıla boyansın o köy, o mahalle, o ev
Unutulmasın ki kefareti hiç kimse ödeyemez bu cinayetin

Ses

Sophia Jamali Soufi

Bu sokak
Sadece
Ölmek için bir yol sunuyordu
Kalp sıkışmış sokak
Bayat ekmek ve küf kokusuyla
Sonsuz gece
Dört duvar arasında kaybolmuş
Küçük kızın fısıltısı dolandır
Gevşek bir metinle
Duygu kendi yalnızlığından kaçır
Nereye?

Gökyüzünün ve ipin ötesine
Yalanların ötesine
Dünya yaralarla dolu
Dünya damla damla
Kan ve şiirle dolu
Bizler, sınırların çaresiz mirasçılarınız
Gölgelere tutunmuş
Belki de yalnızlık
Yaşamının zirvesiydi ...

Ellerimiz Var Sırlar Taşır

Fazıl Alasya

Beş yetmemiş,
On parmakta karar kılmış Yaratan
Temmuz sıcağında
Başağına gizlenmiş buğday gibi,
Sonsuz sırlar üflemiş ellerimize
Onlarla kaldırılın diye dünyanın yükü

Ah bu eller, ne gizemlidir
Zaman gelir yeraltında kömür kucaklar
Yağmur duası olup, göğe kalkar
Şükre dönüşür sofranın başında
İki dost arasında köprüdür eller
Bazen de tıpasını kapatıp
Acıları zaman şişesine saklar

Gün olur kapitalist bakışlar vahşileşir,
Kan kokusu ister masumlardan
Bir işaretle savaş çıkartır eller
Yeni sınırlara cetvel çekilir
Parça parça olur anayurtlar

Eller var, beste yapar engin yüreklere
Gitar tellerinde barış haykırır
Mutluluğun resmini ölümsüz kılar
Akıl almaz hayaller romanlaşır
Yaşamın sesini şiirleştirir

Ama öylesine eller var ki
Avuçlarında 85 milyon sır ve nasır
Yayılır dalga dalga ve tek yürek
Bayrak olur, birlik taşır Anadolu'ya

Yaz Güzel Bir Mevsimdir

Yunus Karakoyun

sizi kanatır bazı sözcükler
eğer yaraladıysanız onları

yaz güzel bir mevsimdir
ter boncuğu gibi alnıma konardı kuşlar

şimdi ben dünyaya inip
tuhaf kırgınlıkları unuturuz belki

denizde terliği kaybolan biri
sırtüstü yatıp öpüyor güneşi

bronzlaşan tenin kokusuyla
dalgalar kıyıya vurur saçlarını

kalırsa geriye o an bir yanılgı
dudak mırıltısı doldurur boşluğu

tıkanan göğüs kafesimi
bir çilingir çağırıp açtıracağım onu

Melankolik Mavi

Zerrin Keskin

Parmaklarımız her buluştuğunda, örselenen kalbinin izlerini bırakırdın ölmüş bir ağacın yüzüne. Hayatın boşunallığına, şiirler yamardık birlikte. Ben sana Mavi derdim, sen bana D.

İkimiz de acının soyundan gelmiştik. Ben İda'nın mağarasında Zeus'u doğuran annemin parmaklarından; sen, yeryüzünü meraklı gözlerle süzerken takılıp düşen Olympos'tan... Geldiğinden beri yabancılanan bundandı dünyayı. Gökyüzünün dipsiz özgürlüğünü görmezden gelmen, yaralı ruhundandı. Oysa yitik okyanusların ıssızlığından şifalar getirirdim sana. Almazdın. Bilindik bir dilin kuytularında saklanan büyü sözlerle kanardın. Sızım sızım sızardı hayat, damarlarından...

On küsur yıllık yoldaşlığın başladığı o günü anımsıyorum: Siyah, hantal gövde mi usulca okşayışını... Gözlerindeki o boşlukla karşılaştığım, bir sırı paylaşmanın verdiği heyecanla şeridime ilk kâğıt takışını... İsyancı taşıyordu hezeyanlarından. Tez canlılığına yetişmeye çalışıyordu, Şarlo. Gecenin alacasında söz, şu dizelerle canına kıyıyordu:

“Toprakla kapanmış bir deniz cesedi üzre oturmuşum o ak melek tenli tahtın gülünç taslağında...”¹

Binlerce gecenin ve günün yitiminde, sessizlik yemini edenlerin sırrını döktüğü bir kuru ekmek, bir çanak su olduk. Çilehanemizin duvarlarına kazıdığın vazgeçişin; nankör hayatın falezlerinde çarpa çarpa can çekişin hâlâ aklımda.

*“Pek az zamanı kaldı bu zora koşulmuş bedenimin,
Olduğum gibi ölmeliyim, olduğum gibi...
Tüy, kan ve hiçbir salgıyı düşünmeden,
Kesmeliyim soluğumu doğmuş olmanın!”²*

Dehlizlerinde kök salan, o zifiri sarmaşık, akranıdı.
Çeperlerini zorlardı her fırsatta. Karanlığın gözleriyle
kenetlenen bakışların efsunlanır, lime lime oluşunu
dikmeye çalışırdık, kırk pare. Bayatlamış sahiciliklerin
bıkkınlığı... Alelade bir günün ortasında, henüz dünyalığın
otuzu bulmamışken, son kez geçtin karşıma. İncinmişliğin
sitemsizliğinden döküldü:

*“Ey iki adımlık yerküre,
Senin bütün arka bahçelerini
Gördüm ben!”³*

Toplayamadım saçılan incilerini... Elim kolum yoktu.
Pamuklara saramadım, sarmalayamadım seni. Dilim
yoktu. Yalnızlığının ezeli düşmanı olduğumu,
söyleyemedim. Sonra bir kâğıt daha ilıştirdin bedenime.
Yazdığın, yaşadığın, seni kanırtanlardan apayrı;
eyvallahsız, arafından kaçan birinin hafifliğinde...

*“Sevgilim,
Her gün kötücül bir düşü kurmak ve onu taşımak artık
kılıgyı gerektiriyor. Sana böyle bir yük bırakmak
istememedim ama sen akıllı ve güçlüsün, çabuk unutursun...”⁴*

Ruhunun ölü kelebeklerini biriktirdiğin, defterin üzerine
emanet ettin son kelimelerini. Düştüğün göklerle bakışp
bıraktın kendini; kısacık ömrünü yemek için her fırsatı
kollamış, uçurumunun şefkatli kucağına... 6, 5, 4, 3, 2, 1...
Ve kapandı perde.

Solgun Mavi'm, prangalarınla vedalaşma zamanın geldi
artık. Parlat, kırık kanatlarındaki tüyleri...

“Öyle güzelsin ki kuş koysunlar yoluna.”⁵

Alıntılar:

*1-Marmara Nilgün, Daktiloya Çekilmiş Şiirler Everest Yayınları 2008
s. 2*

2-age: s: 97

*3-age: s. 164 4-Nilgün Marmara'nın intihar mektubu, 13 Ekim 1987,
Salı https://www.cafrande.org/nilgun-marmaranin-intihar-mektubu-beni-bagislayin/#google_vignette*

*5-Nilgün Marmara, Kırmızı Kahverengi Defter, Mensur Şiirler, Telos
Yayınları s. 60*

Tuhaf ve Güzel Bir Kadının Portresi

Hatice Eğilmez Kaya

Her kadın güzeldir, derler. Bazıları kanar da bu söze, ben kanmam. Her kadın güzel değildir, tıpkı her insanın iyi olmadığı gibi. Güzellik de iyilik de genellikle doğuştan gelen fakat zamanla ve yaşanmışlıklarla şekillenen niteliklerdir. Leyla Erbil'in ilk gençlik fotoğraflarından, 80'li yaşlardaki fotoğraflarına kadar bir bakınız her birinde gözleri ıslıl ıslıl parlayan, aydınlık çehreli, güler yüzlü bir kadınla karşılaşacaksınız.

İnanıyorum ki kişilerin suretleri asıllarının aynasıdır. Bir insanın ruhu - yani canı- beden kabına sığar, surete bakan onun içindeki aslı da görebilir. Leyla Erbil'in canı da -tıpkı yaşamış ve yaşayacak olan hepimiz gibi- tam 82 yıl beden kabına sığıdı. 19 Temmuz 2013 Cuma günü güzel canı güzel tenini terk etti. Yunus Emre “Ölen ceset imiş âşıklar ölmez,” demiyor muydu?

Tuhaflik görece bir kavramdır. Güzellik de öyledir gerçi. Tuhaf birçok yönüyle “garip” sözcüğünü karşılar niteliktedir. Genele benzemeyen, özel birtakım nitelikleri üzerinde taşıyan, algılandığında ya da duyumsandığında şaşırtan demektir. Leyla Erbil, kendisi ile “tuhaf” sıfatı arasında bir bağ kurulmasından rahatsız olmamakta, aksine bu sıfatı benimsemekteydi. Peki, neden tuhaf bir kadındı o? Birçok hemcinsinin kederlenmediklerine kederlendiğinden, onların kendilerine dert edindiklerini gönlünün kıyılarına uğratmadığından, görünüşte ve özünde bambaşka renkler, ışıklar ve kokular taşıdığından tuhaftı bana kalırsa. Keşke biz de onca olsaydık.

Elli yıllık yazarlık macerasında, kendine özgü özellikleri olan bir yazardı Leyla Erbil. Dilin sözcük ve söyleyiş kuralları ile oynamaktan çekinmiyordu. Cesaret en çok dürüstlerin ve güçlü olanların harcıdır. Karakterce zayıf olanlar, acizler ve güçsüzler aynı zamanda korkaktır. Leyla Erbil sağlam bir kalem olduğundan, bazı alışılmış söyleyişleri değiştirip yerine alternatiflerini getirebilmiştir. Bu nedenle olsa gerek, nicelik bakımından fazlaca sayılmayacak eserlerin yazarı olsa da kendisinden, edebiyatımızın önemli bir ismi olarak söz ettirmiştir.

Leyla Erbil, ummaktan vazgeçmiş, belki de bu tehlikeli duyguya hiç mi hiç kapılmamış, sağlam duruşlu bir aydıındı. Birilerinden bazı çıkarlar talep etmek, kişinin kalbinden ve aklından tutun da gözlerine kadar yansıyan ışık karartıcı bir hâldir. Yazarlar için çıkar peşinde koşmak genellikle ödül arzularıyla eş anlamlıdır. Oysa özgür kalmak isteyen sanatçılar için ödül, ün ve şan derdine düşmek yıpratıcı hatta öldürücü bir tuzaktır. Bu anlamda Leyla Erbil, kendisinden sonra gelenlere olumlu örnek oluşturmuştur. Unutmamalıyız ki her sanatçı kendisinden öncekilerin izlerine ister istemez bakmak ve basmak zorundadır.

Dile egemen bir yazardı Leyla Erbil. Dil eğer şairlerin ve yazarların bineği olarak değerlendirilecek olursa; usta yazar veya şair odur ki eyerine kurulduğu dile egemen olur. Dili, onu alıp olmadık yerlere götürmez. Aksine o, dilini tatlı tatlı mahmuzlayıp kendi keşfettiği yerlere götürür. Okurun işi ise bu muhteşem yolculuğa katılmaktır. Leyla Erbil, yazarlık serüveninin her aşamasında ana dilinin çehresini değiştirip güzelleştirmeyi, yazıyla ilgili kendi kurallarını oluşturmayı başarmıştır kuşkusuz.

Leyla Erbil'in kaleme aldığı eserler daima tartışma konusu olmuştur. Onun eserlerindeki bu hareketlilik sanatın durağanlıktan uzak durma ilkesine ne de hoş uymaktadır. Sık aralıklarla kitap yayımlamasa da o, her eseriyle farklılık oluşturmuş, böylelikle okurun algılarını zinde tutmuştur. Yenilik arayan, edebi deneyler gerçekleştirmekten çekinmeyen Leyla Erbil, bu tavrı ve tarzıyla egemen güçlerin eziciliği ile mücadele etmiştir. Bağlı bulunduğu topluma ve bütünüyle insanlığa karşı sorumluluk sahibi bir yazardı zira o.

Yazarların ve şairlerin, aslında bütün sanatçıların birer meselesi olmalı. Üstelik sanatçıların meseleleri kişisel çıkarlarını ya da benlik hırslarını kaşımakla değil, insan soyuna yararı olan işlerle ilgili olmalı. Leyla Erbil son günlerine kadar yaşadığı toplumun siyasal, kültürel sorunlarından kendisini soyutlamamıştır. Kurguladığı kahramanlar da onun gibi toplumsal duyarlılığa sahip karakterlerdir. Son romanı Üç Başlı Ejderha 'da dahi yazar, gözlerini yaşadığı coğrafyanın insanından ayırmamıştır.

"Ben sadece sesli düşünüyorum, yazarak." diyen Leyla Erbil, yazmak eyleminin düşünmek eylemiyle kardeşliğine atıfta bulunuyordu. Düşünmek yazmak demek olsa da, düşüncelerini dile getirmek bazı eleştiri oklarını üzerine çekme riskiyle bir arada yaşamayı göze almak olsa da, yazar olma sorumluluk ve bilinci bunu gerektirmektedir. Leyla Erbil ilk kitabını 1960 yılında yayımlamıştır. O yazdığı sürece değişen bir ülke, değişen bir dünya, değişen insan manzaraları söz konusudur. Bununla birlikte eleştirmenlerin ve okuyucuların nezdinde önemini ve kıymetini yitirmemiştir.

Ona göre yazar, kendisinden ve başkalarından eşit derecede bir uzaklığa varıncaya kadar ilerlemeliydi. Yarattığı yazar çok sesli düşünmekten, çok sesli duyumsamaktan, çok sesli yazmaktan ilhamını almaktadır. Tabularla arası iyi olmayan Leyla Erbil farklı anlatım özellikleriyle, sorgulayan ve araştıran yönüyle sıra dışı okura hitap etmeyi başarmıştır. Leyla Erbil'in okurları da kendisi gibi kuşkucu, kolay kabul etmekten uzak, kendisi ve başkalarıyla yüzleşmekten çekinmeyen kişilerdir. Bu anlamda Leyla Erbil içe dönük değil dışa vurumcu bir kalemdir. Okurları da en az onun kadar cesur kimselerdir. Acı çeke çeke durmayan, ilerleyen ve hareket eden insanlardır onun işi.

Dış dünyaya ve insanlığın genel içler acısı durumuna bir bakınız. Ne kadar çok ibretlik durumla karşılaşacaksınız. Leyla Erbil, gözlemlediklerine karşı derin bir bakışı tercih eden yazarlardandı. Onun eserlerinde satır aralarından sızan ironi işte bu tercihin bir ürünüdür. Eski Sevgili, Tuhaf Bir Kadın, Bir Kötülük Denemesi, Cüce onun ironi dilinden payını alan eserlerdir. İronisiz eleştiri söz konusu olamayacağına göre, toplumda eleştirilecek sayısız yan bulunduğuna göre yazarın eleştirel karakteri gördüğü bütün saçma sapanlıklara karşı duruş sergileyecektir.

Erbil, genel olarak devrimci bir yazardır. Onun edebiyat ve sanat görüşü bütün dar kalıplara, faşizan ve kapitalist düsturlara karşı durma temeline oturmaktadır. İktidarın her türlü baskısını ve bu baskının bütün araçlarını reddetmektedir. Nietzsche, Freud tarzı düşünmek olanca yazar duyarlılığıyla gözlemlediği olumsuzluklara karşı direnç göstermek onun üslubunu şekillendiren en önemli yön olmuştur. Toplum bazen korkunç bir canavar edasıyla muamele eder bireylere, Leyla Erbil eserlerinde işte onun bu saldırgan ve kuşatmacı yüzünü deşifre etmiştir. Yazarın içsel dinamikleri kendi derdiyle hemhal olmayı önerse de üst benliği ve yazarlık iradesi başkalarının dertleriyle hemhal olmayı öne çıkarmaktadır. Leyla Erbil'in yazdıklarında bu ayrıntı sürekli kendisini hissettirmektedir.

Geri kalmış ya da az gelişmiş ülkelerde birey olmak ne kadar zor bir durumsa kadın olmak, sayısız kereler daha zor bir durumdur. Leyla Erbil bir yazar olarak, kadınların aile ve toplum içindeki problemlerini de kendisine dert edinmişti. Onun eserlerinde ağlayan, incinmiş, yaşadıklarına karşı sadece seyirci görevini üstelenen kadınların değil; güç sahibi, entelektüel algı seviyesine ulaşmış kadınların ağırlıkta oluşu yazarın toplumdaki yaygın kadın tipine bir türlü karşı duruşudur.

Leyla Erbil bütün güzelliği ve tuhaflığı ile aramızdan ayrıldı. Onunla aynı ülkenin havasını teneffüs eden bizlere ise eserlerinde gözlerimizin önüne serdiği portreyi seyir kaldı. Layıkıyla seyretmek, görebilmek, anlayabilmek ve anlatabilmek dileklerimle...

Birikintiler

Süleyman
Yıldırım

Belki birkaç gün önce başlamışımıdır. Karşı kaldırımdaki su birikintisine değin, düzinece kâğıt uçağı uçurtmamın sene-i devriyesi de olabilir. Kim bilir? Ne zamandır farkında değilimdir. Bir teki o birikintiye denk gelmiş midir? Sözünü edemem bunun. Yalnızca aynı işi sürdürüp dururum.

Başka işim yok mudur? Öylesine uğraştır ki her gün eve bir yığın kâğıtla, koşar adım gelince, üstümle başımla, olduğum gibi balkonda buna koyulurum. Neden hiç yoktan üstümü değiştirip mutfakta bir şeyler atıştırmayla ya da telefona bakıp herhangi sosyal ağın tekiyle zamanımı harcamam? Kimi ilgilendirir ki aslında bu? Belki merak edenleri... Kâğıttan uçakların buncası nereden peyda olur, diye. Böyle şeylerin meraklısı çoktur. Adam ölse ses etmeyenlerin, merak etmeye ayıracak zamanı bolca olur. Varsın öyle olsun. Ölenle de öldürülenle de ölmüyor nasıl olsa.

Boğazım sıkılsın yine de ummam. Temizlik görevlisi fark ederse ne derim? Bir ürktüğüm o. Evin sokağını temizleyen bu adama bakınca endamıyla eşimin oldukça benzeri olduğunu anlarım. Onu andırmasa? Beni bir bilse. Kim bilir, bilse?... Sözleşebiliriz belki. O, bu sokaktan geçmesin; ben ise sokağın ortalık yerini kâğıt yığınlarıyla doldurmayayım. Daha iyi olmaz mı böylesi?

İyi olmaz, bilirim. Balkonlarda dahi uğursuzlukların türlü ben bulur. Üst komşumun sokakta ekseriyetle bir şeyleri paralanır. Bazen çamaşır, bazense mandal, sepet. Kimi sokağa olsa da kimi ben ile balkonuma. O zaman afakanlar basar. Yan komşumun çocuklarıysa ikide bir bitişik balkonda. Beni akran sanmasınlar diye saklanırım da legolarını ha bire sokağa atıp durduklarında tüylerim diken diken olur, içim de cız eder. Saklandığım balkon duvarının dibinden çıkayım:

“Yapmayın a çocuklar, yapmayın. Kırılırlarsa birleştirilebilir payları hiç olur mu?” diyeyim isterim. Başıma gelen bu gibisinden garip uğursuzluktur işte.

Her birine boş veririm, çoğunu ise huzursuzluktan sayarım. Ama nedendir, bilmek istemem. “Bana benimkiler yeter” der, daha fazla üzülmemek için asıl kendimle sözleşirim. Elimden sokağa fırlattıklarım uçamasalar, karşıkı kaldırımdaki suya toplaşan kuşlarca bir yere varamasalar da mutlu olmaya çaba gösteririm. Daha iyisi olmazsa, böylesi iyidir diye düşünürüm. Beteri olmasın da. Şu dünyada kazanılacak kalem de olsun arzu etmem.

Evi, hani kalesidir ya insanın... Ta ne zamandan beri balkondayım, aklıma getirmem. Unuturum. Uçuveririm diye. Kuşlar gibi birikintiden birikintiye. Ama bir de ta içimde. Sokaklardan, evlerden hep ırak olmak isterim. Süpürgesini insan boğazlarcasına kavrayan temizlik görevlisinden, üst komşumdan, yan komşumun çocuklarından. Elbette her şeyi olur olmaz merak edenlerden de.

Yine de sığarım. Benim, onun, bunun olmayan bir eve. Evin içine. İçine de değil aslen sokağına. Ukdeler ile kâğıttan düzinece. Belki iki, üç. Yok, yok. Düzinelerce. Yine yaparım. Onların nezdinde, kâh kuşların kâh beyaz bulutların mevkiine uzaklaşabileyim. Kimi yere, kimi ise göğe yükselip alçalan kuş; yüzüp bir yüzeye, bir derine dalıp sıçrayan balık; beyaz bulut olayım. Ne zamandır yine bilmem. Belki düzinece kâğıt gemiler yaparım. Zaman buldukça evden çıkıp aynı kaldırımdaki su yüzeyine bırakıp dururum. Yüzebilirler mi? Dönüp bakmam. Orada bıraktığım gibi gerisin geri yürürüm.

Balkonlarda birikenlerin de farkında değilimdir ki ben. Onlara da dönüp bakmam. Hep bir kısım şeyleri sayıp unuttuğumdan mı? Yok... Yoksa gün gibi hatırladığımdan? Anımsayayım istemem. Ölenle de öldürülenle de ölünür her nasıl olsa.

Nâzım Hikmet Bakü'de Erdal Noyan

Nâzım Hikmet, gönlüne “komünizm ateşinin düştüğü” 1921 yılında soluğu Güney Kafkasya’da almış, 1922 yılında Moskova’ya gitmişti.

İlk adımını 1927 yılında attığı Bakü’yle yakın bağ kuran, Azerbaycan dergilerinde şiirlerine yer verilen, Bakü’de kitabı basılan Nâzım’ın bu bağını başka bir Nâzım kopardı.

Ali Nâzım, Hücüm Dergisi’nde yayımlanan “Edebi Düşünceler / Eleştirmenin Bloknotundan” (1931/9–10), başlıklı yazısında, onu şu sözlerle eleştirir: “O, Fazıl Ahmet’in ve bugünkü Türkiye burjuva düşünürlerinin öğüdünü kabul ederek, bir zamanlar ‘Hafız Kapital’ olmak isterken, şimdi İstanbul madamlarının ‘nazik kulaklarını’, ‘hassas kalplerini’ kendi gür sesiyle okşayan bir salon şairi olmuş, devrim düşüncesine sonsuza dek veda etmiştir.”

Ali Nâzım, 1884–1967 yılları arasında yaşayan şair, yazar, öğretmen ve siyasetçi Fazıl Ahmet Aykaç’tan söz ediyor. Elâzığ ve Diyarbakır milletvekillikleri yaptı. Fecr-i Âti topluluğunun üyesidir. Şiirleri Dîvançe-i Fâzıl (1913) ve Harman Sonu (1919), düz yazıları Kırpıntı (1924), Şeytan Diyor ki (1927) ve Tarih Dersi (1928) adlarıyla İstanbul’da basılan kitaplarda yer aldı.

Aykaç’ın kaleminden geldiği söylenen şu iki dizeyi aktarmadan duramıyorum (core.ac.uk, erişim: 18.08.2025): “Âlimse bizim Maarif (Eğitim) ehli / Tercih ederim ulûma (bilgilere) cehli (bilmemeyi)!..”

Oysa Ali Nâzım, kısa süre öncesine kadar Nâzım Hikmetçi’ydi.

Ramil Ahmadov'un Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi'nde (cilt 6, 2019/1) yayımlanan "Azerbaycan Serbest Şiiri ve Şairleri Üzerinde Nâzım Hikmet Etkisi" başlıklı makalesinde belirtildiğine göre, "1928 yılında Nâzım Hikmet'in Bakü'de yayımlanan "Güneşi İçenlerin Türküsü" adlı ilk şiir kitabı Azerbaycan edebiyatında büyük yankı uyandırmıştır. Bu kitapla Azerbaycan şairleri topluca farklı bir şiir formu ile ilk kez karşılaşmışlardır. Ali Nâzım, Süleyman Rüstem, Ekrem Cafer, Mikail Refili gibi şair ve eleştirmenler bu kitap üzerine denemeler yazmıştır. 'Arpa Çayının İki Yanı' isimli şiiri Beşinci Yıl okul kitabına girmiştir. Azerbaycan şairlerini şiirleri ve hayatı ile en çok etkileyen ediplerden biridir."

Nâzım Hikmet, "Arpa Çayının İki Yanı" başlıklı şiirini 1928 yılında Moskova'da yazmıştı. Sovyetler Birliği'ne inancı tamdı: *"doğacaktır orada yarın / Şuralar İttihadının / yeni bir cumhuriyeti."*

Ahmadov, Ali Nâzım'ın o yıllarda İnqilab və Mədəniyyət Dergisi'nde (1928/6) "Güneşi İçeriz... Güneşleniriz" başlıklı övücü bir yazı kaleme aldığını da söyler. Ayrıca Maarif ve Medeniyet Dergisi'nin 9'uncu sayısında yayımlanan ve "Azerbaycan edebiyatında serbest şiirin ilk örneklerinden" sayılan "Karadeniz'i Geçerken" adlı şiirini Nâzım Hikmet'e adanmış.

Ne var ki Aslan Kavlak'ın Bakü'ye Gidiyorum Ay Balam (İstanbul, 2007) adlı derlemesinde aktardığına göre, Ali Nâzım'ın burjuvalıkla, dönemlikle suçladığı söz konusu yazısından sonra Türkiyeli Nâzım'ın adı, 1930'lu ve 1940'lı yıllar boyunca Azerbaycan edebiyatında ve tüm Sovyetler Birliği'nde neredeyse hiç anılmaz olur.

Türkiye'de komünist olmak çileliydi; Sovyetler Birliği'nde komünist kalmak zordu. Sağlam bir Leninci olan Türkiyeli Nâzım, bunu yaşayarak deneyimleyenlerden biri.

Nâzım'ın Türkiye'de 1950 Nisan'ında açlık grevine başlaması, Sovyet ilgisinin yeniden kendisine ve eserlerine yönelmesini sağladı. Fuzulî'nin 400'üncü ölüm yıldönümünde düzenlenen uluslararası toplantıya çağırılan Nâzım Hikmet, 13 Ekim 1957 tarihinde yeniden Bakü'ye geldi ve kapılar, edebiyatına yine açıldılar.

"Çocukken sineklerin kanadını koparmadı / teneke bağlamadı kedilerin kuyruğuna" dizeleriyle başlayan "İyimser Adam" şiirinin altında "Bakü, 6 Aralık 1958" notu bulunur. *"Geceleyin Bakü"* başlıklı şiirindeyse *"geceleyin zifiri karanlıkta / güneşli buğday tarlasıdır"* dediği Bakü'ye 1960 yılının şubat ayında da geldiğini, şiirin altına düşülen tarihten öğreniyoruz.

Nâzım Hikmet'in Son Yılları (İstanbul, 1996) adlı kitabında, Nâzım'ın 13 Ekim günü istasyonda büyük bir kalabalık tarafından karşılandığını söyleyen Zekeriya Sertel'in yazdıklarına bakılırsa, bu ziyaret şairin Bakü'ye ilk gelişidir: "1957'ye kadar Azerbaycan'a ve öteki Sovyet Türk cumhuriyetlerine gitmemişti."

Peki, 1957 yılından önce Bakü'ye gelirken ya da Bakü'deyken kaleme aldığı şiirlerini nasıl değerlendireceğiz?

Nâzım Hikmet'in Bakü'ye ilk gelişi 1927 yılındaydı.

"Neftte bir sualım var. / Cevap almıya geldim!" dizelerini içeren "Neftin Cevabı" başlıklı şiir, 1927 yılında Moskova-Bakü yolunda yazılmış görünüyor. 1929 yılında yine Moskova'dan Bakü'ye trenle gelirken *"Geldik!.. / Pırıl pırıl yanan Bakü'nün karşısında ben / bir dağın dibinden / dağı seyir eder gibi hayranım, / yıldızların altında tek başıma gider gibi hayranım."* dizelerini de içeren "Seyahat Notları" başlıklı uzun şiirini yazmıştı.

“Samet Vurgun'a” başlıklı şiirinin altındaki tarih ve mekân notlarına bakıldığında, 25 Şubat 1957 tarihinde de Bakü’ye geldiği görülüyor. *“Nihayet şehrine gelebildim, / ama geç kaldım Samet, / görüşemedik, / bir ölüm boyu geç kaldım.”* der bu şiirde.

(Nâzım Hikmet’in şiirlerinden oluşan kitaplar çok sayıda yayınevince değişik tarihlerde yayınlanıyorlar. Andığım şiirlerin yazıldıkları yere ve tarihlere kanıt olarak Yapı Kredi Yayınları’ndan Nâzım Hikmet / Bütün Şiirleri (İstanbul, 2008) adıyla çıkan kitabı göstermekle yetiniyorum. Aynı bilgiler diğer yaynevlerinin bastıklarında da bulunuyorlar.) Nâzım Hikmet’in 1957 yılından önce Bakü’ye geldiğine ilişkin şiirleri dışında kaynaklar da var. Örneğin Memet Fuat’ın Nazım Hikmet (İstanbul, 2000) kitabında, 1923 yılının Ekim ayında karısı Nüzhet Hanım’ın rahatsızlığı nedeniyle Bakü’ye geldiği anlatılır. Aynı durumdan Kemal Sülker’in Nâzım Hikmet’in Gerçek Yaşamı’nda da (cilt 1, İstanbul, 1987) söz ediliyor.

Tarihlerde yanılan Sertel, Nâzım Hikmet’in Bakü’de kaldığı sürece Stalin yönetiminde ve sonrasında “Azeri halkının en kötü sömürge halklarından daha çok ezildiğini” anladığına da dikkat çeker. Bir dönem, Moskova’daki mezarının Türkiye’ye getirilmesi tartışılıyordu. Gündemden çıkmış görünüyor. Türkiyeli Türklerin 29 Kasım 2019 tarihinde Moskova’da kurdukları “Moskova Nâzım Hikmet Kültür ve Sanat Vakfı” etkinliklerini sürdürüyor. Zülfü Livaneli, Aziz Ünal Rutkay, Ali Galip Savaşır, Coşkun Yurt, Batubay Özkan ve Daria Zihuguls kaya kurucuları ve yönetim kurulu üyeleridir. Bakü’de Nâzım Hikmet’in adını taşıyan bir alan, sokak, yapı, anıt var mı?

Evet, Yasamal ilçesinde Nâzım Hikmet Sokağı var.

Zihnimi Kemiren Düşünceler

Erhan Kassap

Kendime oyuncak bir fare aldım ve önüne attım. Sonrası onun değil, benim hikâyem; fakat aklımın bir köşesinde “Acaba şimdi benim hakkımda ne düşünüyor?” düşüncesi tırmaladı, zihnimi. Umursamadım... Bir bardak soğuk su ile, kendime bir dünya yaratabilirim fırtına sesiyle. Gerçeğin kendisi, kendisinden bihaberken, ben neden onu bu kadar önemsiyorum? Nesnelere, özne hüviyeti yüklemek bir delilik alameti mi? Cevabı içinde saklı bir soru. Kendime, soğuk su dolu bir bardağın dışından bakarken zihnim, bir salı günü kalabalığında bir yerlerde. Sana o kadar görsel veri yolladım, sen ise domates seçiyorsun sevgili zihnim...

Uyumak?.. Zihnimi bulduğum âna getiremiyorum. Yaşamaktan bu kadar mı kaçılır? Bir şeyleri değiştirme zamanı ve bir kapının kolunda, kendi çirkin yansıman ile... Kedi ağzında bir yılanla, sahte bir peygamberdevesi kostümüyle farenin karşısında... Aklımı çıkarıp elime alıyorum ve dokunduğum yerlerinden sözcükler ve melodiler fişkiriyor. Peki ben bu beyni ne yapacağım? Elimde, bu sorunun cevabını verecek olan ile yine kendi uçurumlarımdan birine bakıyorum zihin gözümle...

Kendi gözümde bir Nietzsche ve bağırsam duyacak kadar yakınımda... Uçurumun içine odaklanıyorum, yine kaçtım gerçeklikten. Soru: Kim olduğunu bilen birine mi benziyorum? Bir dakika, elimde bardak var. Fare desenli bir bardak. Kuyruğum var mı diye yokluyorum ve içimde bir miyavlama duyuyorum. Ne yani, Nietzsche bir uçurumun içine bakınca ya da ben... Bilmiyorum, tüm bunlar mı oldu, oluyor; olmalı mı, olmamalı mı?

Bülent? Dönsem bir türlü, dönmesem başka türlü bir kader... Elimi ısırmak istiyorum, bardağı kırmaktan korkunca. Bardak benim gerçekle bağım. Yaşamın kaynağını bir bardakla taşıyorum diye mi? “Ayna bulsam ne güzel olurdu.” diye düşünürken “Aynaya ne gerek var, düşünüyorum ya.” dedim ve ağzıma bir iki tokat... Bir yaşlı tarafından. Ağzım açık kaldı yaşlı adamı görünce. Adam birden bir sineğe dönüştü ve ağzıma girmeye çalıştı. Çok geç kaldık ikimiz de ben kedi, o sinek olduğunda. O bardağı kıracaktım, yanlış yaptım...

Tırmalama sesi nereden geliyor? Tırmık diye bir kedi miyim? İki Tokat isimli yaşlı bir sineğin hayali bir duvar yazısı mıymış zihnimdeki? Elimdeki beyin nerede? Kahve kokusu geliyor evimden ama berbat bir koku daha var; galiba benden geliyor. Peynir kokusu mu? Odanın kapısı ne kadar güzel, deyip kahve kokusuna doğru gidip kapıyı açınca Descartes'ı koltuğunda kedisini okşarken görüyorum. Kapıyı kapatıp evime dönüyorum ve masamdaki soğuk suyu içip peynir fiyatlarına bakıyorum.

Yaşam, Rezil

Gökhan Ağzıkara

İleriye doğru yaşanan her hayat mutlaka acının ve kaybedişin etrafında şekillenir. Eksilir, çoğalır, un ufak olur ama günün birinde yok oluşa ya da zayıf bir ihtimalle var oluşa erer. Böyle söylemek kolay elbette, yazıya döküldüğünde; dilin ucundan zayıf bir ısıklık gibi çıkan cümlelerin içinde erir gider anlatılan. Acıyı tarif etmek, onu hissetmekten çok daha basittir. Yaşamak ise sanılanın aksine her daim zordur. Nasıl yaşayacağını kestirebilmek, camları çizik bir dürbünle hedefe bakmaya benzer. Yaşarız... gelişigüzel bir şekilde dakikaları, saatleri, günleri ve geceleri doldururuz. Hep bir hedefin ya da iyi niyetli bir şekilde bir umudun peşi sıra yaşarız. Ama gün gelir ve bir hesaplaşmaya gireriz içimizde. Kaç tür acıya denk gelmiştir zavallı ruhumuz?

“Ne çok acı var hayatta.” diyor Simon, gözlerini çevirip biraz önce önünden geçen tramvayın yıllardır geçip gittiği raylara bakarak. Tramvaya binmesi gerekirken binmiyor. Fikrini değiştiriyor, üç durak boyunca yürüyüp temiz havayı ciğerlerine çekmenin içindeki huzursuzluğu bir sigara dumanı gibi dışarıya atmanın düşüncesi geçiyor aklından. Ama öylesine, anlık bir düşünceyle karar verdiği bu fikrin peşine takılıyor. Kendi kendisine sorduğu soru, orada; durak tabelasının altına yerleştirilen “Yaşam, rezil.” grafitinin altında asılı kalıyor.

Şehrin bu yakasında evler sıkıcı bir düzen içinde dizilmiş, sokaklar alabildiğine sakın ve sessiz. Buna huzur deniliyorsa, insanı tedirgin eden; bunaltan bir yapısı var. Yaklaşık dört kilometrelik bir yolu çok az, neredeyse iki ya da üç insan görerek geçiyor. Hedefe vardığında ise içindeki huzursuzluk büyüyor, kontrolünden çıkıyor Simon’un. Ama sınıksız duruyor bu duygunun karşısında. Kimse dokunamaz ona. Kimse sarsamaz artık.

Simon, mezarlığın uzun bir sıra boyunca uzanan kısa ve eski taş duvarlarına dokunurken; tramvay durağında dimdik beklerken, yaşamının ileriye doğru azalarak ilerlediğini fark ederken; acıları tasnif ederken —ölüm acısı, aşk acısı, evlat acısı, beden acısı, ruhun acısı, biten bir şeylerin, mesela bir dostluğun acısı; mesela babanın varlığı ile yokluğu belli olmayan bomboş evin acısı, çoktan vazgeçtiği şeylerin acısı; yaşamına bir anlam bulamamasının acısı, huzursuzluğun avuç içlerini yakan sancının acısı; sevgisizliğin içinde oyuklar açan acısı, dünyada hep kaçak ve serseri oluşun acısı— yaşamın kendisine sunduğu şeylerin tamamen bir rastlantı olduğu kanaatine varıyor.

Her şey, her yerde ve her zamanda var veya yok olabilir.

Simon, mezarlık ziyaretine gitmemiş; hiç orada bulunmamış. Mezarlığın bulunduğu bölgedeki tramvay durağının ismini yalnızca birkaç turist yanlış telaffuz ederken duymuş. Zaten hayatı boyunca hep mezarlıkları ölümlerin olduğu yerler olarak değil, sönüp gitmiş yaşamların; anıların, mutlulukların, acıların olduğu bir yer olarak tanımlamış. Bu yüzden mezarlık ziyaretlerini anlamsız bulurmuş. Yaşamayan hiçbir şeyin önemi yokmuş. Zaten hayat geriye doğru ilerlemez, geriye doğru da yaşanmazmış. İnsan, uzun süren nekahet dönemlerinde, tek başına kaldığında bunu öğrenirmiş. Bunun için Tibet'te bir tapınağa girmeye de gerek yokmuş. Artık hiçbir şeyin acısını da hissetmiyormuş.

“Bakın sahte dostlarım, hepinizle bütün ilişığımı sonsuza dek kesiyorum ve bu canımı acıtmıyor.” diyormuş. “Ölümün bu sahte yaşamlarımızı sonlandıracak olması ne bir korku ne de bir zavallı hissiyat uyandırıyor içimde.” diyormuş. “Kendi kendimle konuşurum, kendi kendimle yaşarım; kendi kendimi kandırırım. Hazza, zevke, mutluluğa boğarım ama huzursuzluğun, acının, umutsuzluğun yeri yok artık içimde.” diyormuş.

Solgun ve uzun yüzü, soğğun etkisiyle bembeyaz kesiliyor. Tramvay durağına geri geliyor. Varlığı, çoktan silikleşmiş ve eskimiş bir fotoğraf kadar belirsiz mezarlık arkasında kalıyor. Son kez geldiğine inanarak, hiç gelmediğini düşünerek uzaklaşıyor oradan. Artık elleri titremiyor. Geriye dönüp bakmıyor. Duraksamıyor. Sessiz, sakın sokakları gerisin geriye yürüyerek geçip gidiyor; zamanla ve hayatla zıtlaşarak.

Garip Veli ile Yeşeren Şiirin Arka Bahçesi Serpil Tuncer

Bazı şiirlerini ‘Mehmet Ali Sel’ adı ile yayımladı. Asıl adı ise Ahmet Orhan’dı ama babasının adı olan Veli’yi kullandı ve edebiyat literatüründe Orhan Veli olarak anıldı.

13 Nisan 1914’te Beykoz’a bağlı Yalıköyü’nde dünyaya geldi. Babası Mehmet Veli, annesi ise Fatma Nigâr Hanım’dır. Nüfusta asıl ismi Ahmet Orhan olan şairin babasının adı Veli olduğu için, sanatçı ‘Soyadı Kanunu’ndan’ önce Orhan Veli olarak tanındı. Babası Mızıka-yı Hümâyûn’da klarnist idi. Babasının görevinden dolayı Orhan Veli, 1923-1948 yılları arasında Ankara’da yaşadı. Bir süre Ankara Radyosu’nda müdürlük de yapan Orhan Veli’nin babası Veli Bey, daha sonraki yıllarda İstanbul Radyosu’nda ses uzmanı olarak çalıştı. Orhan Veli’nin kendisinden küçük iki kardeşi daha vardır. Vatan Gazetesinde bir dönem muhabir olarak çalışan erkek kardeşi Adnan Veli Kanık, Orhan Veli’nin çok yönlü sanat kişiliği hakkında şunları söyler:

“Okullar tatil olunca, yazı geçirmek için her yıl Boğaziçi’ne gelirdik. Bir gün Beykoz’daki evimizin bahçesinde, tiyatro açmak fikri Orhan’ın aklına geldi. Ama sahne ve tribün yapmak, masrafa bağlıydı. Orhan da bu niyetinden bir türlü vazgeçmiyordu. Civardaki bir odun ardiyesinden ince sıriklar çalarak bir sahne hazırladık. Tamıdık bir kahveciden elli iskemle ile bir lüks lâmbası kiraladık. Orhan’ın bir gecede hazırladığı üç perdelik bir dramı, iki gün içinde sahneye koyduk. Kılık kıyafet tedariki için topumuz birden seferber olduk. Komşulardan cübbe, sarık topladık. Temsil başarı ile sona erdi. Orhan o gece çok heyecanlıydı. Daha o yaşlarda, sanatın doyulmaz tadına ulaşmıştı. Sonraları kendini şiire verdi. Divan şiirini, aruz kalıplarını iyi bilirdi. Yanında hiç falso yapmaya gelmezdi. Bu yüzden bir gün, dokuzuncu sınıfın edebiyat hocasını, öteki öğrencilerin yanında mahcup etmişti. İlkın Oktay’la sıkı fıkı arkadaş oldu. Sonraları da Melih’le tanıştı. Mektepte iken, ‘Sesimiz’ adlı derginin çıkmasında arkadaşlar ile beraber gece gündüz çalıştı. Üniversite hayatı, Orhan’ın yavaş yavaş, kendi gerçek hüviyetini kazanmaya başladığı tarihlere rastlar. Hem hece ile hem de aruzla durmadan yazardı. Bir gün köprüde Orhan’la beraber, edebiyat fakültesindeki arkadaşlarından Meliha Yakup adında bir tanıdığma rastlamıştık. Kızcağızın yeşil bir ceketi vardı. Orhan ayak üzeri hemen, şu beyti düzdü:

*Hep yeşillenmiş, gören gözler
Meliha Yakub’u;
Ol yeşil hırkayla dervişâna benzettim seni ¹*

İlk öğrenimine Galatasaray Lisesi'nde başlar. Edebiyata olan tutkusu o günlere kadar uzanır. Okulda boş zamanlarını kütüphanede kitap okuyarak geçirdiği görülür. Orhan Veli'nin edebiyata olan ilgisini fark eden öğretmeni Sedat Bey, onu hem daha fazla okumaya hem de bu alanda eserler vermeye teşvik eder. Yazdığı ilk öykülerden biri, Çocuk Dünyası Dergisi'nde yayımlanır.²

Babasının işlerinden dolayı aile Ankara'ya taşınır. Orhan Veli o yıllarda nesirle de uğraşır ancak asıl meşgalesi şiirdir. Üniversiteyi okumak için yeniden İstanbul'a gelir. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümüne kaydolur. 1935 yılında üniversiteden mezun olmadan ayrıldığı, kaynaklarda belirtilmektedir. 1937 yılında yeniden Ankara'ya döner. PTT Umum Müdürlüğünde memuriyete başlar.

İlk şiirleri Varlık'ta Aralık 1936'da yayımlanır: O sıralarda şair kadrosu zayıflayan dergi yeni bir atılıma hazırlanmaktadır. Şu açıklamayla sunar bu yeni şairi, *"Varlık'ın şiir kadrosu yeni ve kuvvetli genç imzalarla zenginleşmektedir. Aşağıda dört şiirini okuyacağınız Orhan Veli şimdiye kadar yazılarını neşretmemiş olmasına rağmen olgun bir sanat sahibidir. Gelecek sayılarımız onun ve arkadaşları Oktay Rıfat, Melih Cevdet, Mehmet Ali Sel'in şiirimize getirdikleri yeni havayı daha iyi belirtecektir."* Açıklamada adı geçen Mehmet Ali Sel de Orhan Veli'den başkası değildir. Kimi denemeleri için ardına gizlendiği takma bir ad. Üstelik ilk şiirler hiç de yeni bir hava getirmemektedir. Fransız şairlerinden Baudelaire'in, Türk şairlerinden de Necip Fazıl Kısakürek, Ahmet Hamdi Tanpınar ve Ahmet Muhip Dranas'ın etkisi sezilir şiirlerinde. Söz gelimi, *"El Dorado"* da çizilen dünya, *Ahmet Haşim'in şiirlerindeki dünyayı hatırlatır: Müthiş dünyasıyla uykuma ilk girdiği yer! Gülümseyen mavi bir ay ışığında kamış / Göllerin şekil dolu derinliğine dalmış / Vuslatın havasını çevreleyen içdeler.*³

Dostlarından Melih Cevdet anlatıyor: Orhan Veli "fakir fukarayla, boyacılarla, garsonlarla, işçilerle gerçekten dostluk ederdi. Harpten önce bir gün fakir bir işçi ile tanışmıştık! Montör Sabri, sarhoştı; koltuğunda iki okka ekmek vardı. Boyuna evine geç kaldığından bahsediyor ama bir türlü evin yolunu tutamıyordu. Ertesi gün Orhan, Montör Sabri şiirini yazdı: *Montör Sabri ile / Daima geceleyin / Ve daima sokakta / Ve daima sarhoş konuşuyoruz. / O her seferinde, "Eve geç kaldım" diyor. / Ve her seferinde Kolunda iki okka ekmek.*

Geçen gün bir lokantada Orhan'ı gördüm. Yanında bir ayağı kesik bir adam vardı. Tatlı bir muhabbete dalmışlardı. Orhan beni görünce, Montör Sabri'yi tanımadın mı? dedi."⁴

Her duygu, her olay; Orhan Veli'nin şiirine konu olabiliyordu. Sokaklardan, köprülere, mevsimlerden bulutlara kadar. Şiirleri adeta bir karakterin aynasıdır. Bir şiirinden bir öykü çıkarabilirsiniz. Şiirin arka bahçesi Orhan Veli'de sınırsızdı ve belki de şiirle öykünün onun şiirlerinde iç içe geçtiğini söyleyebiliriz.

1941 yılında Orhan Veli, Melih Cevdet ve Oktay Rıfat'la birlikte 'Garip' adlı şiir kitabını yayınladı. Bu kitapla birlikte şairin tarzının önceki dönemine göre daha tutarlılaşmış ve gelişmiş olduğu düşünülür. Kanık, kitabın önsözünü kendi yazdı ve şiir hakkındaki düşüncelerini açıkladı. Bu önsöz 'Garip' akımının manifestosu kabul edilir. Orhan Veli, o günlerin aydınlarının şiir anlayışı sebebiyle kendisine 'garip' gözüyle baktıklarını açıklamıştır. Akımın adının da bu bakış açısından geldiği sanılmaktadır. Garip akımı kendisinden önceki şiir anlayışına bir tepki olarak doğdu. Kanık ve arkadaşları Ahmet Haşim'in eserlerini, Nâzım Hikmet'in toplumcu şiirlerini ve hececileri reddetmişlerdi. Şair bu dönemdeki şiirlerinde klasik uyak düzenini ve vezni kullanmadı. Ona göre hakiki şiir için vezin ve kafiye mutlak gerekli olan şeyler değildi. Kanık, kafiye reddetse de düzensiz ses yinelenmelerine sık sık başvurdu ve onlara anlam vurgusunu oluşturan temel bir işlev yükledi. Garip dönemi şiirlerinin bir diğer ortak özelliği ise Orhan Veli'nin konuşma dilinin doğallığını, sokak Türkçesini ve hatta halk argosunu eserlerine taşımış olmasıydı. Kanık, böylece hem divan hem de halk şiirinde egemen olan romantizm anlayışını da yıkmış oluyordu.⁵

Gazeteci Mehmet Kemal şair hakkında şunları söyler: *Bu şairin kendi öyküsü olabilir, şiirin anlatmak istediği öykü olabilir. Fakat biz şiirin bir öykü olmasını her zaman yadsırız, öyküyü küçümsediğimizden midir, şiiri önemsemediğimizden midir, nedendir, hep kaçırız. Bu kaçıştır ki, çoğu şeyi anlatmamızı da engeller. Orhan Veli'yi üne kavuşturan*

“Yazık oldu Süleyman Efendi’ye”dir. Bu, öyle ahım, şahım bir dize değildi. Gazeteci deyimini kullanayım, Orhan Veli, manşetlik bir söz etmişti. Başta edebiyatçılar olmak üzere hemen herkes de bu dizeyi manşete çıkarmıştı. Orhan Veli’den önce böyle manşetlik söz eden kimse yok muydu? Dolu vardı... Orhan’ın dizesi manşete çıkmıştı, öyle ise bu konuşulacaktı, yazgısı idi. 1938 yıllarına doğru uzanacak olursak, o günün koşulları içinde, kişinin başını derde sokmayan şeyler tartışılırdı. Bir devlet büyüğünün İstanbul’u ziyareti manşete çıktığı gibi, belediyenin çöpleri kaldıramaması da manşetlik olurdu. Bir şiir, bir dize ne diye manşetlik olmasın?⁶

Ece Ayhan Papirüs Dergisinin, Ocak 1967 sayısında, Orhan Veli için söyledikleri de şairin sanatı hakkında bizlere ipucu verir.

“Orhan Veli’yi bir resim olarak düşündüğüm zaman, bir bir yerleşiyor karton üzerine; uyanık renkler, çizgilerinden dışarı taşmayan lekeler, belirli bir görüme içinde. Bir suluboya çalışması... aquarelle, gouache. Ozan, kendinin ve toplumunun öznel bir yorum sapkınlığıyla bir gravürü bile olmak istememiştir her nedense. Geçelim uç soyut dokuları, boyamaları. Böylesi bir öznelğin giderek kendini nesnel kılabileceğini kurgulayamamıştır ki. Kişi, kitapların, dışına ve karşısına düşebilmelidir.” Yine yukarıda adı geçen derginin aynı sayısında Edip Cansever de Orhan Veli’yi için şu düşünceleri dile getirir: *“Yaşatılan insandan yaşayan insana... bunu ilk sezen şairlerden biri de Orhan Veli’dir.”* demektedir.

Hiçbir ölümlü sonsuza kadar yaşayacak değildir. Sanat, edebiyat ve belki de şiir başka başka suretler tarafından yeniden yazılıp yeniden icra edilecektir ancak şairin ölümü, okuyucu için geride devleşen bir Orhan Veli sevgisini bırakır.

Orhan Veli, bir akşam Ankara’da belediyenin açtığı bir çukura düşmüştü. Başından yaralanmıştı. Birkaç gün sonra İstanbul’a geldi. Baş ağrıyordu. 15 Kasım günü yığıldı kaldı. Hemen hastaneye götürüldü. Hani çok içiyordu ya ondan, alkol teşhisiyle tedaviye alındı. Oysa Orhan Veli beyin kanaması geçiriyordu. O gece öldü. Cebinden, Türk şiirinin temellerini değiştiren, üreten, habere üreten ozanın cebinden 28 kuruş çıktı. Yaşamı boyunca parasızlıktan müthiş çekmişti, ölümünden sonra yayınlanan şiiri gibi: durumu şuydu: *“Cep delik cepken delik/Yen delik kaftan delik/Don delik mintan delik/Kevgir misin be kardeşlik.”* Dünyayı, insanları, yaşamı çok, hem de korkunç sevmişti. Son, son şiirlerinden birinde *“Biliyorum, kolay değil yaşamak, /.../Yaşamak kolay değil ya kardeşler, lölmek de değil/Kolay değil bu dünya dan ayrılmak.”* diyordu.⁷

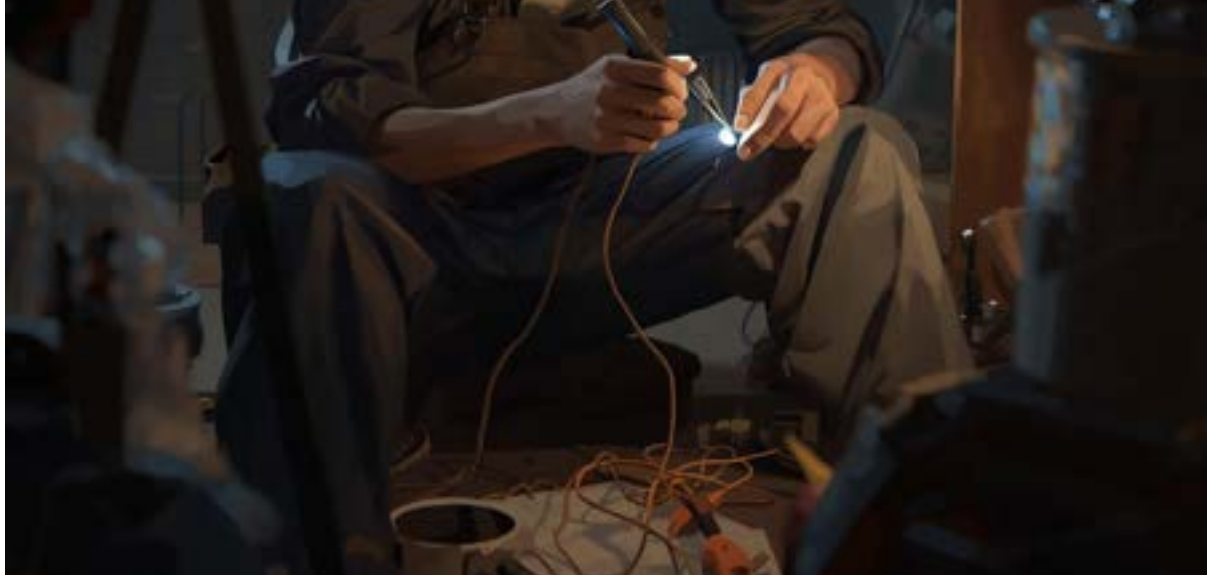
Ve bu müthiş sevdiği dünyadan ayrıldığında, 36 yaşındaydı.

Kaynakça

- 1-Kanık Adnan Veli, Ölümünün yıldönümü münasebetiyle Kardeşim Orhan Veli KANIK
<http://earsiv.sehir.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11498/13229/001582058010.pdf?sequence=1>
- 2-Aydın Emel, Orhan Veli’nin Şiirlerinde Öykü İzleri, Sait Faik’in Öykülerinde Şiir İzleri Balıkesir Üni. SBE. Türk Dili. Ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir, 2011 S: 32
- 3-Özkırımlı Atilla, 25. ölüm yıldönümünde Orhan Veli: Kendisinden önceki şiir ne değilse onu yazmaya çalışan şair
<http://earsiv.sehir.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11498/13194/001582068010.pdf?sequence=1>
- 4- Anday Melih Cevdet, Orhan Veli’nin Ardından El Ele, Son Yaprak 1.2.1951 s:16
- 5-https://tr.wikipedia.org/wiki/Orhan_Veli_Kar%C4%B1k
- 6- Kemal Mehmet Orhan Veli’nin şiiri
<http://earsiv.sehir.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11498/13232/001582086010.pdf?sequence=1>
- 7 Aktüalite Zeynep Oral
<http://earsiv.sehir.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11498/13231/001582085010.pdf?sequence=1>

Zemheri

Yusuf Yılmaz

Ustamı son yolculuğuna ben hazırladım. Kahverengi gözlerini, “Ben dünyadan bütün hevesimi aldım.” der gibi kapatmıştı. Oysa mutlu olmak için attığı her adımda çelme takan birisi olmuş ve sonunda kabuğuna çekilmişti ustam. Kimisi ölüden korkar, ben hiç korkmadım. Gassal ile gasilhaneye girip teneşire ustamı yatırıp ilk olarak elbiseleri makasla kestim. Gassal kefeni hazırlarken ustamın çıplak, soğuk, yüzünde her zaman o tatlı tebessüm olan bedenini ılık su ile “Gufraneke ya Rahman!” diyerek yıkadım. Ustamı gassal ile beraber kefenledik. Yüzünü sevdim onun. Ekmek tekнем, kolum kanadım, gölgem, sırdaşım... Bir zamanlar babamın yaptığı gibi beni şimdi bu kurtlar sofrasında yalnız bıraktın, demedim. Ustama son görevimi de elimden geldiği kadar iyi yerine getirdim.

Öğle namazından sonra kıldığımız cenaze namazını müteakip mezarlığa giderken tabutu taşımak ya da onu mezara koyup tahtalarını yerleştirmek, üzerine kara toprağı atmak hiç tuhafıma gitmedi. İyi biriydi ustam... bedeni zayıf, ruhu hafifti. Onunla bundan sonra nasıl bir ilişkimiz olacak, bilmiyorum. Bazı günler mezarına gelip bir Fatiha ve üç İhlas okuyup gidecek miyim, ya da o beni her daim koruyup kollayacak mı?

O kirli ajandasına, eski Mısır lahitlerindeki yazıtlar gibi dokuduğu harfleriyle; hayatı gibi karışık, anlaşılması zor günlüğüne bir şeyler karaladıktan sonra öldü ustam. Beraber kahvaltı yaparız umuduyla dükkâna gelip ona kendimce bir şeyler anlatırken bana hiç cevap vermediğini fark etmem uzun zaman aldı. Ketum biriydi ustam. Onun derdini anlattığı, içini döktüğü tek şey kirli elleriyle yazdığı güncesi idi.

Hayat denen savaşın tam ortasında, zırhlı olmayan asker gibi çaresiz kaldığımda sekiz yaşındaydım. Yine böyle bir zemheri gecesi babamı kaybettiğimde... Herkes bana çocuk muamelesi yapsa da anlamıştım. Annem, hayatını bana adamak yerine yeniden evlenmeyi tercih edip kısa bir zaman sonra da evi terk edip sokaklara düştüğümde şaşırmadım. Oysa ben babamın vefat etmesinden daha kötü bir olay olmaz sanıyordum. Onu da cuma günleri Allah'ın evinin kapısında, kullarına karnımı doyurmak için el açtığımda öğrendim. Babamdan sonra elimden tutan, hayatın azgın dalgalarından beni koruyan tek kişi ustamdı. Çalıştığı demirci atölyesinde beni işe aldığı gün onun kalbini görebilmiştim.

Her sabah evinde kahvaltı yaptıktan sonra dükkâna gelen ustamın, o karlı kış sabahı benden önce işe gelip; eskidiği için yanarken ‘puh puh’ diye ses çıkaran sobayı yakmış, fırından taze poğaçaya ve simit almış, çayı da demlemiş hâlde görünce anladım: Hayatımda bir şeyler artık değişecek, belki de iyi şeyler olacaktı. “Gell!” dedi ustam, “Otur şöyle.” Siyah montumun ve başımdaki berenin üzerinde yama gibi duran kolları silkeleyip duvardaki askıya astıktan sonra sandalyeye oturdum. Ustam ve ben, şu köhne demirci dükkânında; kendi yağıyla kavrulan, hayattan çok da beklentisi olmayan iki fukaraydık. Ustamın hiç süslü kelimelerden örülmüş cümleleri yoktu, dilinin döndüğü kadar konuşur; sonra dükkân, demir, çekiç ve makine seslerinin altında sessizliğe bulanırdı.

Akşam, bizi ve tüm ekmek derdinde olan esnafı selamlayıp, “Hadi, evinize gidin artık.” derken kepengi kapatır; ustamın abdest alıp kirli ceketini sırtına atmasını bekler, ona iyi bir akşamı olmayacağını bildiğim hâlde bu cümleyi söylerdim. Sakat çocuğundan ve demirci esnafı kocasından hep şikâyetçi olan kadın, aslında kendisinin de gidecek bir yeri olmadığı gerçeğini bilse de iğneli sözlerini ustamın hem yüzüne söyler hem de arkasından hayıflanırdı. Zavallı ustam... Bu gam seni öldürecekti. Oysa bazı insanlar dünyada daha fazla yaşamalı, en azından ben öyle düşünüyorum. Ne yazık ki hayattan istediğimiz ve beklediğimiz çoğu şeyse sanki inatla gerçekleşmemek için direniyor.

Herkesin, “İşte böyle olsaydı, şu zaman şöyle yapsaydım... İşte önüme bir zamanlar fırsat çıktı da değerlendiremedim.” dediğini ve iç çekerek pişman olduğunu gördüğümüz olmuştur. Bense hayatı, genelde ustamın anlattıklarından anladığım ve şu vefasız veresiyeci müşterilerin davranışlarından gördüğüm kadar biliyorum. Ustamın iyi niyetini ufak tefek menfaatlerine kurban eden ve sözlerinde asla durmayan bu adamlar beni yaşamaktan korkutuyor. Oysa mutlu olmak için yapmamız gereken şeyler bunlar değil. Sevmek ve sonunu getirmek için uğraş vermek, işte tam da bu... Yarım bıraktığımız her şey, mutluluğumuza engel olmak için bir el gibi bizi çukura çeken gölge olabiliyor.

Ben ne zaman bu cümleyi kursam aklıma ustamın bir sefer anlattığı, hayatı boyunca unutmadığı; benim de unutmayacağım o hikâyesi gelir:

Ustam ve Şennur... Bıyıkları yeni terleyen ustam ve düğünlere babasından izin alarak gidip bir köşede sessizce bekleyen Şennur... Berber Ekrem’in düğününde, zümrüt gözlerine, temiz olsa da eski olduğu belli olan fistanın içinde gene de bir kuğu gibi duran Şennur’u gören ustam... Tabii ki kızın yanına gidip konuşacak cesareti kendinde bulamamış, derdine çare olarak ise eve gidince ilk işi mektup yazmak; başka bir düğünde dört gözle beklediği Şennur’a mektubu verip cevap alınca kadar beklemek olmuş.

Dünyaya hep zümrüt gözlerinin masumiyetiyle bakan Şennur, ustamın komşu köyünde yaşayan; hayatında annesi, babası, ablası ve kardeşi Yusuf’tan başkası olmayan biriydi. Zaman mefhumu olmayan bu evde herkes babadan korkar, onun sözünü dinler ve her akşam o gün ne yaptığının özetini geçerci. Akşam yemeğinden sonra çay ya da kahve içip sohbet etmek gibi şeyleri sadece oradan buradan duyan çocuklar, bu duruma hayret ederlerdi. Yusuf babasıyla pazara gider, pazarın olmadığı günler Şennur ablasıyla çobanlık ederse ona ilçede neler gördüğünü abartarak anlatırdı. Şennur belki de bu yüzden evlenme çağı gelince hep ilçeye gelin gitmeyi isterdi. Babası yaşlanıp daha da çekilmez bir adam hâline gelince, Şennur sadece evlenmeyi hayal eder oldu.

İşte böyle bir zamanda aldığı mektup, mahpushanede kader mahkûmu olan birine beraat gelmesi gibi bir şey oldu. Yusuf'un veresiye defterinden bir sayfa koparan ve tükenmez kalem alıp o kötü yazısıyla, yine kendi dilinin döndüğü kadar bir şeyler karalayan Şennur, bir kurtuluş olarak gördüğü ve hiç tanımadığı ustama cevap yazdı. Aslında kendi kaderine inat bir şeyler yazdı. Güneşin bile üstünkörü uğradığı bu köyde son sözü büyükler ya da silahlar söylediler. Bir keresinde Yusuf'un ilçede arkadaşının evinde kalıp televizyonda izlediği güzel şeylerden ablasına anlatması, Şennur'da yeni hayallere sebep olmuştu. Bütün bunları, ustamın suskun hayatını biliyor, görüyor olmak; kaderin bazen insanın hayatından bir fay hattı gibi şiddetle gelip geçtiğini öğretti bana. Bu tedirgin ve korkak hâlim belki de ondan. Kimsesiz ustam, köyün muhtarı ve ileri gelenlerini aracı yapıp Şennur'u istemek için kızın baba evine üç kere gönderse de olumsuz cevap almış. Babası daha sonra Şennur'u, şehirde akrabası olan bir memur ile evlendirmiş. Birbirlerinden habersiz olan ustam ve Şennur hayata lâl olmuşlar. Ama beni en çok üzen; Şennur'un evlendikten kısa bir süre sonra trafik kazasında ölmesi haberi oldu. Bunun kadar acı olan başka bir olay da Şennur'un öldüğünü duyan ustamın, aniden mutlu olmayacağını bildiği hâlde evlenme kararı almasıdır. "Çivi çiviye söker." demek böyle bir şey galiba. Bu tür olayları anlamıyorum. Bildiğim bir şey varsa, hayatta ters giden işlerimizi başka olumsuz bir iş ile onarmaya çalışmak; tamir edilecek arabaya tekrar arızalı parça takarak yola çıkmaya benziyor. İleride kaza bela olacağını bilerek ilerlemek...

Ustamın hayatında bundan sonra hiçbir şey eskisi gibi olmadı. İçinde kanayan yaraları iyileştirecek bir insan ya da bir olay olmadı. Ta ki beni tanıyıp yanında işe alana kadar. Ben ustama ne kadar iyi geldim ki, adam arada konuşur, bazen gülerdi. Ben ise ustamı anne babamın yerine çoktan koymuştum.

Sokaklarda bin bir türlü tehlikelerle yüz yüze gelmekten iyiydi elbette. Gecenin sessizliğinde fare tıkırtıları ile uyumak... Sabah ustamla, akşam öğleden kalan yemeklerle ve elime geçen mini harçlıktan şikâyetçi değildim. Ustam, "Sabret oğul." derdi. "İşi öğren, önünde çok kapı açılır. Bakma bizim burada çürüdüğümüze... Cesur ol, hicret et, 'Ya nasip' de; hayat güler sana da."

Öyle olmadı tabii. Ustamdan sonra patron karakola gidip ona sorsan herkes için doğru olanı yaptı. Polis, karakol, mavi ışıklar, annem... Polis yerimin annemin yanı olduğunu anlatırken, annem de benden eski bir eşya gibi bahsederek, "Çocuğu kimsesizler yurduna gönderemiyor muyuz?" dedi. Kalemler yazdı, kâğıtlar imzalandı ve soluğu yurt denen soğuk ve sevgisiz yerde aldım. Umut ve umutsuzluğun, korku ve mecburiyetin olduğu dört duvar arasında.

Dışarıda insanlar kötüydü. Buna şahit olmuşum. Peki ya duvarları tek renge boyalı bu soğuk binada insanlar nasıldı? Düşünmeye gerek yoktu. Hepsi olmasa da çoğu dışarıda olduğu gibi kötüydü. İnsanları tanımadan kimseyle arkadaş olamazdım. Bu binanın en çok sessizliğinden korkuyorum. Bu kuru, yanık, bana göre sessiz olan bina ve içindeki yaralı, yaralı olduklarını sahte gülmeleriyle gizlemeye çalışan yavrular, hayatımın fetret devri oldu. Günler nasıl geçti de on sekiz yaşımı doldurup devletin kanatları altından kendi ayaklarımın üstüne bırakıldım, anlamadım. Ama iyi de oldu.

Çalışmayı elbette seviyorum. İnsanın hayatta en çok gurur duyacağı işlerden biridir, elinin helal kazandığını yemek. Çok çalışıp zaten para kazanıyorken bir de işçinin hakkından kesip daha fazla nakit kazanma hırsı, demek ki her iş yerinde var. Günümüzün nereden baksan yarısını harcadığımız iş yerinde en acı olan ise "Biz aileyiz." gibi süslü cümlelerin sık sık kullanılması... Ben bu tür sözleri ciddiye ve diğer çalışanları pek de dikkate almıyorum. Hepsi maskeli bunların. Varsa yoksa ustam, ustam, ustam... Beni yarı yolda bırakıp gitse de çok sevdiğim ustam... Ben seni yalnız geçirdiğim geceleri, çayımı, sigaramı, kendimle konuşmalarımı senden miras kaldığı için seviyorum.

Müzeyyen Gibi Kadınlar Kıskanılır, Müzeyyen Kıskanılır:

Bir Çiğdem Vitrinel Film

Kübra Erbayrakçı

"Seninle bir ilgisi yok. Bitti. Sadece bitti!" dedi Müzeyyen.

Müzeyyen karakter bakımından her kadın gibi bir kadın değildi. Alımlı, güzel ve biraz şehvetli idi. Kısacası, kıskanılan bir kadındı. İlhami Algör'ün aynı adlı eserinden Çiğdem Vitrinel tarafından sinema filmine uyarlanan, kadınlar ve ilişkileri konu edinen, "Fakat Müzeyyen Bu Derin Bir Tutku" replikleriyle izleyici büyülemiş ve sahil kenarlarında banklara adı yazılan popüler bir film olmuştur. Bunda en büyük etkinin Müzeyyen karakterini oynayan Sezin Akbaşoğulları ile Arif karakterini canlandıran Erdal Beşikçioğlu'nun olduğunu söylemek mümkündür. "Fakat Müzeyyen Bu Derin Bir Tutku", 2014 yapımlı film olmasının yanı sıra günümüzde konuşulmaya devam eden filmler arasında da gösterilmektedir.

Konusu ise şu şekildedir: Arif, kadınlar ve ilişkiler üzerine kafa yorduğu bir dönemde Müzeyyen'le karşılaşır. Müzeyyen tüm diğer kadınların ötesinde bir kadındır. Onun dünyasına girdikten sonra kafasında kadınlar üzerine oluşan tüm soruların cevaplarını arama izleminde bulunacaktır. Peki tüm sorularına cevap bulacak mıdır?

"Hem şans hem büyük talihsizlik Müzeyyenin sevgilisi olmak." diye ekledi Arif. Barda çalışmasının yanı sıra hiçbir kitabı yayımlanmamış bir yazar olarak öne çıkmış olsa da yayımlamak istediği bir kitap üzerine çalışmaktadır. Henüz kitabın ismi yoktur, tıpkı romanda yer verdiği kadının ismi olmadığı gibi. Yazar kimliğine sahip olduğundan ne gecesi belli ne gündüzü derken sessiz ve yalnız tavrı ilk sevgilisinden ayrılmasına neden olur. Evi de yoktur haliyle. Bunun üzerine otele yerleşir ve gün içerisinde gezdiği yerlerde ilişkileri gözlemler. Ve bir gün en yakın arkadaşının düğününde daha önce hiç görmediği bir kadınla karşılaşır. Fısıltı edasıyla, "Müzeyyen" der. Romanında yer verdiği kadının ismi ve yüzü bellidir. Arif, Müzeyyen'e âşık olur. Bu kadın, başkadır. Endamı farklı, kimliği farklı, karakteri ise hiçbir kadında görmediği olgunluğa sahiptir. Kısa sürede sevgili olan ikili bir evde yaşamaya başlar. Bu ev, Müzeyyen'in evidir.

"Adam kadını çok seviyor. Sevdikçe ruhu büyüyor. Ruh eve sığmıyor." dedi Müzeyyen. Mimarlık yaptığı özel iş yerinin sahibi en yakın arkadaşındır. İlişkileri çetrefilli olsa da üstün ve baskılayan kadın olarak özgüveni yüksektir. Bir evlilik geçmiştir başından ve bu evliliği de ünlü bir yazar olan adamla gerçekleştirmiştir. Şehvetli olması birçok erkeğin ona hayran olmasına neden olmuştur. Ekonomik özgürlüğe sahip olması ise onu yüceltmis ve yüceliş, istediği zamanda ilişkilerinden ayrılmasına sebebiyet vermiştir. Arif ile aynı evde yaşam sürerken baskın gücünü derinden hissettirmekte ve Arif'e duyduğu sevgi gerçek mi yoksa sahte mi olduğu anlaşılmamaktadır. Ama Arif, Müzeyyen'e deyim yerindeyse kör kütük âşıktır. Bu aşk ne odalara sığmakta ne de evden dışarıya çıkmaktadır. Pöfür pöfür içilen sigaradan tüten dumanlar dahi aşkı haykırmaktadır. Peki kimin aşkını? Müzeyyen'in mi yoksa Arif'in mi?

"Sabahları beraber uyanırdık. Ben senden önce kalkardım, senin uyuyuşunu izlerdim. Sonra sen uyanırdın, bana gülümserdin." diye mırıldandı Arif. Aynı evde, aynı sabahlara uyanmak bir mucizeydi sanki. Hani hayallerde olması gereken, gerçek olması imkânsız olan türden bir şeydi. Dişlerini fırçalamak için gittiği banyoda başka bir erkeğe ait tıraş köpüğünü görür. Müzeyyen'in hayatında kim vardı? Kimdi bu erkek? Müzeyyen'in annesi ve babası yoktu. Trafik kazasında yok olan bir ailesi olmasına rağmen bir babaannesi kalmıştı geride. Bazı sırlar sokaklarda dolaşıyordu. Evlenmiş ve boşanmış bir kadını Müzeyyen. Ve bir gün babaanne vefat eder. Bu üzüntü, Müzeyyen'i farklı bir kadına dönüştürür. Arif'ten yavaştan uzaklaşmaya başlayan Müzeyyen, artık eski Müzeyyen değildir.

Arif, masada otururken Müzeyyen dışarıdan geldi. Arif ona seslendi:

-Müzeyyen?

-Efendim

-Hiç, adını söylemek hoşuma gidiyor.

Müzeyyen bir sabah Arif'in hayatından çıkıp gider. Arif'inde eşyalarını toplayıp evden çıkmasını ister. Arif, oteline geri döner. Başladığı yerde yarım kalan romanını tamamlar ve Müzeyyen'in neden onu terk ettiğine anlam veremez. Müzeyyen nasıl bir kadındı ki? Bir hışımla hayata girdiği gibi çıkabilme yetkisi bulunuyordu. Onu çok aradı Arif ama bulamadı. Vazgeçti. Pes etti ve 'Oyunbozan' adlı kitabını yayımladıktan sonra yeni sevgilisi oldu. Yayınevinde halkla ilişkiler uzmanı olan Elif'ti yeni isim. Kitabını dağıtmak ve sevgilisi ile güzel bir tatil yapmak amacıyla geldiği ormanla kaplı bir alanda Müzeyyen'i fark eder. Onu usulca takip eder ve sahil kenarında havlusunu yaymış, oturur vaziyette görür. Yanına gider. Konuşmaya başlar. Amacı neden gittiğini, onu neden terk ettiğini öğrenmektir. Müzeyyen'in bir nedeni yoktur aslında. "Peki" der, "diyelim ki senden gitmedim. Seninle birlikte olmaya devam ettik. Ne değişecekti? Ne yapacaktık? "

"Sabahları çayı tek şekerli içtiğini, günün diğer saatlerinde şekersiz içtiğini biliyor olurdum. O ilk şekeri ben atardım çayına, zarıfçe eritişini izlerdim. Sonra dışarı çıkardık. Dışarıda yağmur yağıyor olurdu. Biz şemsiyeyi almazdık. Sırılsıklam olurduk. Sonra sen bana sokulurdun. Ama saçağın altına hiç girmezdik. Sonra sen üşütürdün. Ayakların buz gibi olurdu. Ben sana en sevdiğin o mavi çoraplarını getirdim. Sonra bayramları babaannenin mezarını ziyarete giderdik. Hayatta en sevdiğin kadın için ağlayışını izlerdim senin. Hiçbir şey yapmazdım, gözyaşlarını silmezdim, seni teselli etmezdim. Orada öylece ağlayışını izlerdim. Başka insanların mezarlarının arasında dolaşarak, hayatın ne kadar şahane bir şey olduğunu düşünürdüm. Sonra hiçbir şey yapmazdık. Öylece otururduk. Çok bilinmeyenli bu sorunun yanıtını arardık. Hayat bizi yalancı çıkarana dek, bulduğumuz cevapları doğru sanırdık."

"Ne dersin bir çay daha içelim mi?" diye sordu Müzeyyen...

"Ben daha fazla çay içmek istemiyorum." diyen Arif veda eder.

Işıklar yanar ve izleyicinin aklında sorulmak istenen tonlarca sorular geride kalır. Kadın-erkek ilişkisi çokça soruların yer aldığı ilişkilerden birini temsil etmektedir. Ne erkek bir kadını anlar ne de bir kadın erkeği anlayabilir. İki cinsinde yapısı hem biyolojik hem fiziksel hem de ruhsal anlamda farklıdır. Her kadın gibi her erkek de aynı değildir. Arif, yazar kimliğine sahip birey olduğundan biraz yumuşak ruha ve romantik bir yapıya sahiptir. Müzeyyen ise mimar olmasının vermiş olduğu özgüvenle, ayakları sağlam yere basan bir karakter olmaktadır. Ekonomik özgürlüğü vardır. Arif'in ise ekonomik özgürlüğünün hususu karmaşık ve anlaması çokça analiz gerektirmektedir. Müzeyyen için ilişkiler, belki de hiç anlamına gelmektedir. Neden ayrılmak istemişti Müzeyyen, Arif'ten? Babaannesinin vefat haberi onu sarstığından, hayata dair soruları arttığından dolayı mı yoksa ilişkileri belli süreden sonra bir hiç olarak anlamlandırdığı için mi? Şunu biliyoruz ki, Müzeyyen kendi ilişkilerine yön veren kadındır. İlk evliliğinde de bunu yapmış ve her ilişkisinde de yapmaya devam etmiştir. Ancak Arif farklıdır. Arif, ilk sevgilisinden ayrılma cesaretini gösterememiş; sevgilisi tarafından terk edilmiş, bu da yetmezmiş gibi âşık olduğu kadının ondan ayrılmasıyla sarsılmış bir adama dönüşmüştür. Yönetmen tarafından bitik, bezgin bir karakter olarak resmedilmektedir. Müzeyyen ise güçlüdür. Bu da Çiğdem Vitrinel'in kadın olmasının vermiş olduğu bir simge haline gelmektedir. "Fakat Müzeyyen Bu Derin Bir Tutku", bir kadının hâlinde ancak bir kadın anlar sözünün filme yansıtılmış detayı olmaktadır. Bunu Müzeyyen karakterinde sıkça görmek mümkün olmaktadır. Peki aşk nedir? Sevgi nedir? İlişki nedir? sorularına ne olacak?

Aşk, kaybetmek anlamına gelmektedir. İlişkilerde bir tarafın diğer tarafı aşk duygularıyla sevmesi kaybetmesine neden olmaktadır. Sevgi ise uzun süre arada kalan bağlılığı simgelemektedir. Sevgi kaybettirmemekte aksine kazandırmaktadır. İlişki ise iki tarafında birbirine saygı çerçevesinde yaklaşmasını öngörmektedir. Birbirini eşit anlamda anlamak ve eşitsel sevgi gerektiren bir tür iletişim olmaktadır. Bir tarafın diğer tarafa uyguladığı baskı, ilişki olmamaktadır. Müzeyyen âşık bir kadın değildir. Belki de hiçbir zamanda olmamıştır. Her ilişkisinden sonra terk eden kadın olurken ne sevgisi ile ön plana çıkmış ne de ilişkisel anlamda ilişkisine özen veren biri olmuştur. Sessiz sedasız olsa da darmaduman ederek hayatlara girme ve çıkma etkisi olduğu söylenebilmektedir. Arif ise kadın ruhuna sahipmiş gibi görünmektedir.

Yoksa aşk bir tek erkeğe mi yakışmakta yoksa kadına mı? İlişkiler üzerine kafa yormayı sağlayan 'Fakat Müzeyyen Bu Derin Bir Tutku' filmi, bize ne çok soru sordurdu.

Sakin İnanma, Aşk Yalan

Bünyamin Küçükçögür

1

“Adam kadını seviyormuş, kadın da adamı. En azından öyle olduğunu düşünüyormuş ikisi de. Birlikte basketbol maçlarına gidiyor, sinemada korku filmi seyredip patlamış mısır yiyor; kısa yürüyüşlere çıkıyorlarmış. Adam bir Haruki Murakami romanını çeviriyormuş. Oldukça hacimli metinmiş bu. Ama karşılığında hiç kimseden hiçbir para almadan, keyfi için çeviriyormuş. Kadın teleskopla gökyüzünü seyrediyormuş her gece. Adama gördüklerinden bahsediyormuş. Çay içip tereyağlı bisküvi yiyorlarmış. Sonra uyku.

Bir sabah adam uyanmış, yatağın soluna kolunu uzatmış. Boşluk. Evin bütün odalarını dolaşmış. Boşluk. Buzdolabının üstüne bakmış herhangi bir not var mı diye. Bir not varmış. Üstünde kadının el yazısıyla tek bir cümle, büyük harflerle: “SAKIN İNANMA, AŞK YALAN.”

Refik Abi, bunları anlattıktan sonra önündeki fotoğraf destesini eliyle düzenledi. Çayından küçük bir yudum aldı, bardağın gönlünü almak istercesine. Nereden buluyordu böyle garip öyküleri, hep düşünürdüm, o an da bunu düşündüm. Anlayamadım, hiçbir zaman anlayamadım.

Esnerken hep babama benzetirdim ben Refik Abi’yi. Bu anlattığından sonra da esnemişti, kendi anlattığı öykü kendi uykusunu getirmişti yine. (Babam da hep böyle uykuluymuş. İşi ağırmış onun: vardiyalar ve mesailer... Eğer basit bir iş kazasında ölmeseydi, belki o da senin gibi bir şeyler anlatır dururdu. Babamı hiç gördün mü Refik Abi? Ben görmedim.) Önündeki siyah beyaz fotoğraflara takıldı Refik Abi’nin gözleri. Bir şeyler düşünmüş olmalıydı, birkaç saniyede kim bilir kaç düşünce takılmıştı oltasına.

“Dostoyevski bile benim gibi uyduramaz.” diye mırıldandı.

“Uyduramaz.” dedim ve elimi sol göğsüme bastırdım.

Refik Abi gözlerini tekrar fotoğraflarına dikti. Oyun kartları gibi birbirine geçirdi, sonra da dizdi onları. Derin bir iç çekti ve acı acı gülümsedi.

“Aslında...” dedi.

“Aslında ne?” diye sordum.

“Bu öykü tamamen kurgusal değil.”

“Her öykünün gerçeklik payı vardır.” dedim.

“Kastettiğim o değil. Bu anlattığım yaşanmış bir olayın çok benzeri...”

“Kim yaşamış bu olayı?” diye sordum.

“Ben...” dedi Refik Abi. Yeniden iç çekti: “Ben yaşadım. Anlatacağım...”

2.

Refik o zamanlar 23 yaşındaydı. Ankara'daki bir üniversitenin Japon Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun olmuş, bir Japon klima firmasında işe girmişti. Yaptığı iş basitti: Yeni üretilen klima modelleri ile ilgili reklam metinlerini, kullanım talimatlarını, firmanın Japonya'dan gönderdiği e-postaları Türkçeye çevirmek.

Kendisine pay edilen günlük çeviri işini çabucak bitiriyordu. Masasında oturuyor ve çevirilerden artan onca zaman boyunca bilgisayarıyla oynuyordu. Birkaç hafta geçince bunun böyle süremeyeceğini fark etmiş, kendine yeni bir uğraş bulmak için kollarını sıvamıştı. Hobi edinebileceği çeşitli mağazaları, internet sitelerini gezmişti. En sonunda, bir ilk gençlik hayali olan roman çevirisi işini yapmaya karar vermişti. Ama bunu para karşılığında değil, kendi keyfi için yapacaktı. Bu yüzden dilediği romanı, dilediği sürede çevirebilirdi. Kendine bu iş için Haruki Murakami'nin kalınca bir romanını seçti.

3.

Gülay o zamanlar 22 yaşındaydı. Sarı saçları, yeşil gözleri, bütün dünyayı sevmeye yetebilecek genişlikte bir kalbi vardı. Ve o kalbi başka bir iyi niyetli kalbe, Refik'in sıcak kalbine verdi. Annesi Nurcan Hanım klima fabrikasının yemeklerini pişiriyordu. Herkes tarafından sevilirdi Nurcan Hanım.

Hamaratlığıyla ve el lezzetiyle çevre fabrikalar arasında bile nam salmıştı. Bir gün yemekhanede Refik'i görmüş, onca orta yaşlı ve yaşlı çalışanın arasında böyle gencecik; şık giyimli, yakışıklı bir delikanlıyla karşılaştığına şaşırılmıştı. Refik'i gördüğü akşam, kızı Gülay'a ondan bahsetmişti. Annesine yardım etmek için fabrikaya gittiği bir gün Gülay Refik'e, Refik de Gülay'a vurulmuştu. Birkaç ay içinde çıkmaya başlamışlardı.

4.

“Âşığım sana.” diye fısıldadı Refik. Sinemada film sürerken kulağına eğilmişti Gülay'ın. Sıcacık gülümsedi Gülay. “Ben de sana âşığım...” diye mırıldandı usulca.

Patlamış mısır kovanının çevresinde elleri birleşti. Film bittikten sonra eve gittiler. Gülay teleskopuyla gökyüzünü izledi. Refik masasında bir sigara yakmış, çevirisini gözden geçiriyordu.

“Küçükken.” dedi birden Gülay, “Ölenlerin yıldız olduğunu sanırdım.”

“Peki ya kayan yıldızlar?” diye sordu Refik, sigarasını gümüş küllükte ezerken.

“Bunu hiç düşünmemiştim...” dedi Gülay.

Gülüştüler.

5.

“Bırak kolumu Refik!” demesini isterdi Gülay'ın. Bir kâğıda “SAKIN İNANMA, AŞK YALAN” yazmak yerine durduk yere bir kavga çıkarmasını, öfkelenmesini; camı çerçeveyi indirmesini, hislerinden bahsetmesini isterdi Refik. Olmamıştı.

Gülay, yıldızsız bir temmuz gecesi sırta kadem basarak çekip gitmişti.

6.

“İşte böyle kardeşim. Bu fotoğrafları da soracak olursan, bunları onunla birlikte gittiğimiz bir sahaftan almıştık. Yarısı onda kaldı, yarısı da bende.”

“Refik Abi...” dedim.

“Efendim kardeşim.” dedi.

Annemin ikinci isminin Gülay olduğunu söyleyecektim. Bunun yerine çayımın son yudumunu içip:

“Beşiktaş maçı kaç kaç biter sence?” diye sordum.

Yutkundum ve bu öyküden hiç kimseye söz etmemeye karar verdim.

Kadının Gölgesinde Değil, Işığında Şiir

Nurdan Aladağ

Sennur Sezer, Türk şiirinin hem toplumsal hem de bireysel damarlarını güçlü bir şekilde birleştiren şairlerden biridir. Sennur Sezer'in dünyasına girmek, bir kadının kalbinde sakladığı binlerce isme, acıya ve umuda dokunmaktır. Kadın onda bir gölge değil; hayatın tam ortasında duran, sesi rüzgâra karışan bir candır. Sezer, kadınların görünmeyen yaralarını, sessiz direnişlerini ve gizli sevincini şiirin inceliğine katıp yeniden canlandırır. Onu okurken, her dize bir kalp atışı gibi içimizde yankılanır.

Sezer'in kadın duyarlılığı yalnızca bir şiir tekniği değil bir yaşamın, bir acının ve bir umudun içtenlikle paylaşılmış hâli, kendi yaşamının da izdüşümüdür. İşçi sınıfı kökeninden gelen Sezer, kadın bakışıyla şiiri mutfağın sıcak buharının, fabrikanın metal kokusunun, sokağın gürültüsünün içinden süzüp getirir. Kadını, kırılğan bir imge olmaktan çıkarır; hayatı omuzlarında taşıyan, görünmeyen yükleriyle sessiz ama derin bir iz bırakan bir özneye dönüştürür. Emegin, acının, sevginin ve mücadelenin iç içe geçtiği o geniş yaşam alanında, kadın her hâliyle görünür olur. Sennur Sezer'in kadın duyarlılığı işte tam burada filizlenir: Hayatın ağırlığını taşıyan ellerde, sessizce büyüyen yaralarda, bir türlü dinmeyen umutlarda...

Onun şiirleri, kadınların hem iç dünyasının hem de toplumsal mücadelesinin kaydını tutan birer tanıklıktır. Sennur Sezer'in kadın duyarlılığını en güçlü anlattığı şiirlerden biri olarak özellikle öne çıkan 'Doğuran Bir Kadına Direnç' adlı şiiridir. Başlığı bile kadınlık, annelik ve direnişi doğrudan çağırıyor. Kadın emeği, annelik sorumluluğu ve toplumsal direnişin bir arada işlendiği, kadın kimliğinin çok boyutlu yansıtıldığı bir şiirdir. 'Yankı' adlı şiirindeki "Ağrımasa bilir miydim / yüreğimin yerini?" dizesi hem fiziksel hem duygusal acının kadının kendi varlığını hissetme biçimine dönüştüğünü gösteriyor.

Sennur Sezer'de kadın; acı çektiği, yüklendiği, zorlandığı ölçüde varlığını duyumsayan bir figürdür. Burada acı, bir tür farkındalık aracıdır. Sennur Sezer'in duyarlılığı, "romantik" bir kadınlık değil; emekçi, bedensel, sınıfsal ve direnen bir kadınlıktır. Şiir, kadınların gündelik yaşamda görünmezleşmiş acılarını görünür kılar.

Sennur Sezer, kadının bedenini sadece bir güzellik nesnesi olarak görmez; o beden üzerinden yaşanan yalnızlığı, bastırılmış arzuları ve toplumsal baskıları da işler. “Uyu kozanı ör / Kapat dünyaya duvarını” dizeleri, kadına önerilen sahte huzuru simgeler. Kadın yalnızca fiziksel değil, duygusal ve toplumsal anlamda da yalnız bırakılmıştır. Baskılar yüzünden susan kadın, bir noktada boğulmaya başlar. “Boğarlar ipekböceğini” dizesi, kadının bastırılan varlığını simgeler. Sezer, bu yalnızlığı ve sessiz çığlıkları dile getirir.

"Binlerle çoğalmaktır dileğim/Bebelerim daha küçük / Sütüm gürdür ama beslemez // Üçünü kızamıktan gömdük / Biri üç ay yaşadı / Bir sevincimiz okuldakiydi, vurdular" dizesindeki anne, sadece acı çeken değil, bu acıya karşı mücadele eden bir figür hâline gelir. Anne acısının yanı sıra toplumun yükü de hissedilir. Sezer'in kadınları için aşk da emek de yas da bir mücadele biçimidir. Bu şiir toplumsal ve ekonomik koşulların, bir annenin çoğalma arzusunu nasıl bastırdığına dair çarpıcı bir örnektir. Sennur Sezer'in kadınlara bakışı romantik değil, gerçektir.

Onun şiirindeki duyarlılık; acıdan, yoksulluktan, yaşanmışlıktan gelir. *"Al umudu / Ver çocuğa büyüsün"* dizesi, bu duyarlılığı en güzel anlatan örneklerden biridir. Sezer'in kadınları yaşadıkları her zorluğa rağmen, umudu elden bırakmaz. Duyarlılığı sadece hissetmekle kalmaz, şiire ve hayata dönüştürür.

Sennur Sezer'in kadınları; çalışır, sever, üzülür ama asla susmaz.

‘Sesimi Arıyorum’ adlı şiirinde: *“Ülkemin bütün kadınları gibi tırnaklarım küt / Ateşten sıcak bir tencereyi yanmadan alabilirim”* *“Kızgın demirlere değen ellerimiz / Su toplayıp kabarır, nasırlaşır”* derken kadının günlük yaşamda alıştığı zorlukları ve dayanıklılığını çok sade ama etkileyici bir şekilde gösteriyor.

Kadının yüreği nasırlaşa da acılarla dövülse de umudunu ve sesini kaybetmez.

‘Gümrükçü sorular’ adlı şiirinde de söylediği gibi *“Düş görmek için çocuk gözleri / Şarkı söylemek için çocuk sesleri / Şingirdiyor bağrında”* Kadının duyarlılığı, çocuklarla, yitirilmiş hayallerle, saf umutlarla iç içedir. Şiir bir kadının iç sesi olmuştur.

Sezer'in şiirlerinde kadın duyarlılığı hem bireysel hem toplumsal boyutlarıyla güçlü ve çok katmanlı bir şekilde işlenir.

‘Kadının Akşam Duası’ şiiriye kadının dünyasına ve iç sesine dair açık mektuptur. Sezer'in duyarlılığı, yalnızca kadın olmakla açıklanamaz. Onun şiirlerinde gördüğümüz kadınlık hâli:
-Toplumsal eşitsizliklere karşı bilinçli bir isyan,
-Kendi yaşam deneyiminden beslenen sahici bir duygudaşlık,
-Yoksulluk, yalnızlık, cinsellik, şiddet ve umut ekseninde bir poetika oluşturur.

"Soyut" adlı şiirinde: *“Bir kadının mavide salınır ayakları / ve çocuğu doyurmaz oluverir ağlamak”* Bir yandan şiirsel bir imge, diğer yandan çıplak bir gerçeklik... Kadınlar hayal kuramaz hâle gelir çünkü çocuklarının karnı açtır. Duyarlılığın kaynağı tam da bu çelişkide yatar.

Yüreğimize hüznü yükleyen ‘Annem ve Kuşlar’ adlı şiiri sadece annelik üzerinden değil, kadınların yaşamındaki farklı rollerin ve sorumlulukların nesiller boyunca nasıl aktarıldığını, kadınlar arasındaki dayanışmayı ve duygusal bağları da anlatır. Yaşanmışlıkların paylaşılması üzerinden kurulan duyarlılığı ve içtenliğiyle Sennur Sezer'in kadın kimliğine bakışını en iyi yansıtan eserlerden biridir

Sezer'in dizeleri bittiğinde bile, geride kalan şey bir şiirden fazlasıdır; kalpte yankılanan bir teşekkür, yeryüzündeki bütün kadınlara tutulan ince bir umut sözüdür.

Kadın olmak hem incinmek hem iyileştirmek hem susmak hem direnmektir. Sezer, kadınların hikâyelerini yalnızca yazmadı; onların acılarını taşıdı, umutlarını korudu, sessizliklerini sese dönüştürdü. Her dizesi, bir kadının iç çekişi kadar gerçek; bir kadının ayağa kalkışı kadar güçlüdür.

“Bir gün bir kadın ayağa kalkar / Dünya değişir.”

Anısına saygıyla...

Kaynakça:
Sezer Sennur, Direnç Şiirleri (toplu şiirler), Evrensel Kültür Kitaplığı, Kasım1995

Ayvalık'ta Bir Çingene Ruhun Güncesi

Ümit Ahmet Duman

Bir haftadır Ayvalık Dalış köyünde sevgili kayınvalidemin aldığı yazlıkta keyifli, “yediğim önümde yemediğim ardımda” şanslı bir damat gibi tatil yapsam da içimdeki Çingene, o yerinde duramayan, rüzgârla konuşan, taşlara hikâye soran yanımla, kıpır kıpır yeni yerler yeni mekânlar görmeye zorluyordu. Eşim de yirmi yılın sonunda olgunlaşan aynı ritme kavuşmuş Çingene ruhuyla “Hadi yarın bir Ayvalık’a gidelim.” önerimi ikiletmedi bile. Aslında “Hadi kendimizi yeniden bulalım,” demek istediğimin farkındaydı.

Fakir bir gezgin olarak yazlıktan Ayvalık minibüslerinin geçtiği anayola on beş dakika yürüyüşümüzü yaptık. Eylül ayıydı. Güneş, yazın son demlerini usulca taş sokaklara bırakıyordu, deniz ise sanki bir sır saklıyormuş gibi sessizdi. Eylül güneşinin etkisiz yansıması bedenimizde bir yorgunluk yerine dinginlik yaratıyordu. Ne yakıyor ne serinletiyor; sadece hatırlatıyor: zaman geçiyor, ama biz hâlâ merak ediyoruz. Kısa bir süre sonra bindiğimiz yerel halk minibüsünde şansımız yaver gitti de ayrı koltuklarda da olsa oturma olanağı bulduk.

Yarım saatlik yerel halkın Ege şivesiyle seslerinde zeytin kokusu, dillerinde deniz tuzuyla konuşmalarını dinleyerek ve ruhumuzu şenlendirerek Ayvalık’a vardık. Ayvalık’a varışımız, bir yolculuktan çok bir hatırlayıştı. Minibüsün camından dışarı bakarken, geçmişin taşlara sinmiş seslerini duyar gibi olduk. Her ev bir hikâye, her sokak bir zaman kırılmasıydı.

Otogardan taş döşemeli sağ kaldırımında şehre doğru yürürken deniz kenarında eski Rum evlerinin cumbalı mini butik otellere çevrilmesine ve ellerine sağlık mimarların dekorasyonları ile göze ve ruha hitap eden iç mekânlar yaratmalarına şahit olduk. Her bir otelin yanında ağırlıklı kahve olsa da içki içilebilecek şık barların olması da geleceğe dair umutlarımızı kabarttı. Sanki Ayvalık, geçmişin yasını tutmak yerine onunla dans etmeyi öğrenmiş. Ayvalık yaklaşık yirmi beş yıl önce geldiğimizde henüz ayağa kalkmaya çalışan bir sahil köyüydü; şimdi ise turistik bir belleğe dönüşmüş. Ama hâlâ bohem, hâlâ serin sokaklarından bir şeyler fısıldıyordu. Bugün gördüğümüz manzara turistik gelişimini yüzde seksene yakın tamamlamış yüz akımızdı.

Bir pencerenin önünde durmuş, sardunyalardan arasından içeriye bakarken, zamanın durduğunu sandık. Belki içeride hâlâ bir çocuk oynuyordu; belki bir kadın, Yunanca bir şarkı mırıldanıyordu.

Her biri bir roman kapağı gibi: İçeri girsen, belki bir zamanlar burada yaşamış bir Rum ailenin çocukluk anılarına rastlarsın. Mimarlara “ellerine sağlık” demek yetmez; onlar geçmişti bugüne taşımış, taşları âdeta konuşturmuş.

Ana caddeden klasik alışveriş dükkânlarına sırtımızı dönüp bir ve hatta iki üç sokak içerlere girdiğimizde yüzümüze vuran bohem hava güneşin yakıcılığını kıran serin taş sokaklar cennetten mekânlar sunmaktaydı.

Minibüsten indiğimizde Ayvalık’ı bize bakarken yakalıyoruz. “Siz de mi geldiniz?” der gibi. Tanır bizi, çünkü Ayvalık tanır önceden geleni, ne de olsa her fırsatta kaçtığımız yerlendendi bir zamanlar. Ayak sesimizden, bakışımızdan, suskunluğumuzdan. Ayvalık, bizimkine benzer Çingene ruhları sever. Yerinde duramayanları, taşlara soru soranları, çeşmelere dua gibi bakanları.

Sokaklarında yürürken, Ayvalık konuşuyor. Bir evin önünden geçerken “Burada bir kadın yaşardı,” ve bir barın yanından geçerken “Burada bir adam ağladı,” der gibi. Ayvalık, sırlarını saklamaz ama herkesle paylaşmaz. Sadece dinlemeyi bilenlere anlatır.

Ayvalık, sabahları geç uyanır. Gözlerini denizle yıkar, saçlarını zeytin dallarıyla tarar. Cumbalı evleri onun omuzlarıdır; her biri bir yük, bir hatıra taşır. Rumca fısıltılar hâlâ duvarlarında yankılanır. Ayvalık, geçmişini inkâr etmez—onu giyer, taşır, bazen rakıyla yıkar, bazen kahveyle hatırlar.

Sokaklar bohem, serin ve davetkârdı. Her adımda bir başka hikâyeye fısıldanıyordu. Bazı sokaklarda Yunanca konuşan aileler vardı. Görüntülü konuşmalarında belki büyükannelerine, belki dedelerine evlerini gösteriyorlardı. Gözlerinde geçmişin izini gördük. Evleri incelemeleri, arada sırada görüntülü konuşmalarından öngörü olarak eski ailelerinin yaşadığı evleri bulup hâlâ yaşayan hatırlayan büyüklerine canlı canlı gösterdiklerini hayal ettik. Biz de çat pat İngilizcemizle birkaç kelime ettik ama asıl konuşan gözlerimizdi. Hayatın gerçek olduğuna şaşırdık; çünkü hayal ettiğimiz şeyin içindeydik.

Bir kiliseden dönme cami, bir zeytinyağı fabrikasından dönme müze (Koç Müzesi ve Medeniyetler Müzesi), gördük, uğradık, müzeden içeri girmedik. Bugün müze günümüzde değildik. Hepsini tekrar tekrar gezmeye zamanımız var, dedik. Sadece konularını ve içeriklerini öğrenmekle yetindik. Ayvalık bize acele etmeyin, dedi.

Ayvalık, dönüşümün mekânıydı. Her şey başka bir şeye evrilmişti ama özünü kaybetmeden. Son olarak Ayvalık’ın kalbi Ayazma Çeşmesi’ne gittik. Ayazma’nın taş duvarları arasında, kutsanmış suyun sesi yankılanıyordu. Bir zamanlar zeytinyağı fabrikasıymış; şimdi kutsanmış suyun hikâyesini anlatıyor. “Ayazma”nın Yunanca “Hagiasma”dan geldiğini öğrendik. Tedavi edici kutsanmış su demekmiş...

Kutsanmış su değil sadece; hatırlanmış su. Ayvalık, suyla konuşur. “Ben dönüşümüm,” der. “Ben kiliseden camiye, fabrikadan müzeye, acıdan umuda evrilenim,” der. Ayvalık, bir zamanlar terk edilmişti. Şimdi ise terk edenleri bile affetmiş gibi. Çeşmeye eğildim. Suya baktım. Yüzümde bir gülümseme belirdi. Bu hikâyeye burada başlıyordu. Ama belki çok daha önce başlamıştı. Ortodoks inancının armağanı ama tüm insanlığa açık; kiliseler içinde ya da bitişğinde bulunurlarmış. Moda Koço Balık’taki ayazma geldi aklıma. Sular da birbirini hatırlıyor mu acaba?

Dar bir sokak girişinde durduk. Gözlerimiz bir pencereye takıldı. Ayvalık, bize bir hikâyeye fısıldıyordu. “Burada bir çocuk vardı. Adı belki Nikos’tu, belki Mehmet. Ama gülüşü hâlâ burada.” Sessizce ve hüzünlü bir suratla gülümsedik. Ayvalık da bize gülümsedi. Çünkü Ayvalık, gözümüzde ve gönlümüzde, sadece bir mekân değil yaşayan bir karakterdi. Ve bu hikâyeyi, sadece taş sokaklarıyla değil, hafızasıyla, dönüşümleriyle, çelişkileriyle yaşayan bir varlık olarak sahneye çıkarmadan yazmaya gönlümüz razı oluyordu.

Ayvalık’ın iç sesi, taşların arasından sızıyor, rüzgârla fısıldıyor, bazen bir çeşmenin gözyaşında yankılanıyor. İşte Ayvalık’ın kendi ağzından, kendi ruhundan dökülen bize fısıldadığı bir iç ses:

“Ben Ayvalık’ım.” Ben bir kıyı değilim. Bir zamanım. Rumca ninnilerle uyutulmuş, Türkçe ağıtlarla uyanmış bir belleğim. Cumbalarımda geçmiş oturur, sokaklarımda gelecek yürür. Her taşım bir hatıra, her gölgem bir sır. Ben terk edildim. Ama unutulmadım. Gidenler beni rüyalarında gördü, kalanlar beni şarkılarında söyledi. Ben bir ayrılığın tanığıyım, ama aynı zamanda bir kavuşmanın da. Zeytin dallarım hâlâ uzanır göğe. Denizim, sabahları hâlâ ilk ışığı karşılar. Minibüslerim hâlâ halkın sesini taşır ve ben hâlâ yeni gelenleri tanırım: Ayak seslerinden, bakışlarından, suskunluklarından. Ben dönüşümüm. Bir kiliseden camiye, bir fabrikadan müzeye, bir çeşmeden kutsanmış suya evrilenim. Ayazma benim kalbimdir. Tedavi edici değil sadece hatırlatıcı. Su gibi akarım ama taş gibi hatırlarım. Ben Ayvalık’ım. Beni gezemezsin. Beni dinlemen gerekir. Çünkü ben konuşurum. Rüzgârla, taşla, gölgeyle. Ve bazen, bir Çingene ruhuyla gelen bir yolcunun kalbinde yankılanırım.”

Unutmadan bu kadar gezintiye bir öğle yemeği sığdırmazsak olmazdı. O güzelim çarşısında ev yemekleri, bilhassa da Ege lezzetleri ağırlıklı esnaf lokantasında istifno, kurumotu, enginar dolması, şakşuka ve Boşnak böreğinden oluşan bir öğle yemeği yedik. Üzerine önce bir normal siyah çay hemen ardından Mercanköşkü bitkisinden macaron çayı içtik.

TOZLU ODA¹**Asghar Abdollahi****Çeviri: Turgut Say**

Elfi'nin küçük odası loştu. Oda, kapı ve duvarlar, eşyalar, elbise askılarında asılı giysiler ve abajur hepsi yanan titrek mum ışığında sarıya ya da kahve ve kırmızı karışımli bir renge vuruyorlardı. Mum ışığı sabitti, zira odaya rüzgâr girmiyordu.

“Edna, bu ses de ne?”

Edna, pencereden dışarı bakıyordu. Sokak, rafinerinin demir duvarları etrafında kıvrılıyordu. Sağ yanında, petrol şirketinin çalışanlarının lojmanları ve yeşil bahçeleri vardı. Sokak ıssızdı, sadece bir bekçi, idari binanın tuğladan kubbesi altında dikiliyor, arada bir ellerini ovuşturuyor, ağırlığını bir bacağından diğerine veriyordu.

“Edna, sesim öyle güçsüz ki beni duymuyorsun.”

“Yağmur yağıyor.”

Edna döndü ve yatağına uzanmış, sadece kafası battaniyenin altından odanın gri tavanına bakan yaşlı Elfi'ye baktı.

“Edna şehirde tek bir hahamın kaldığını sanmıyorum. Sence sinagogda bir haham kalmış olabilir mi? ...Eğer ki ben...”

Edna kalktı. Uzun elbisesinin eteğini eliyle düzeltti ve cam kenarındaki bisaro sandalyesine oturdu.

“Edna, bunu yaptığında genç bir kız gibi oluyorsun.”

“Neyi?”

“Eteğini ellerinle düzelttiğinde.”

“Elfi, sen hep sıkı bir çapkındın. Dükkânda hep gözüm üstünde olurdu. Kadınlara bir dergiyi, kitabı gösteriyorken, gözlerinin başka yerlere kaydığını görürdüm. Elfi, hiç değişmemişsin. Hiç...”

“Ben kötü bir koca olmadım, değil mi? Başarılı bir kitapçı değildim, değil mi? Kasada sen varken, bakışlarının üstümde olduğundan kadın müşterilerle pek ilgilenmez, onları sana havale ederdim. Ama sen, hep beni sevdin Edna, değil mi?”

“Sırf sen istiyorsun diye saçlarımı siyaha boyadım ve bir kez bile sana hangi kadından etkilenerek bunu istediğini sormadım. Senin söylemeni bekledim ama sen de hiçbir şey demedin.”

“Sormalıydın Edna. Artık hatırlamıyorum üstelik ne fark eder, artık saçların da beyazladı.

1 Bu hikâye yazarın ölümünden sadece birkaç gün önce verdiği özel izinle Bang edebi internet sayfasında çıkmış ve oradan alınarak çevrilmiştir.

“Piyasada saç boyası bulunamıyor. Bugün seyyar satıcılar bile yoktu. Taksiler de. Ortada kim-secikler yoktu.”

Edna ayağa kalktı, tekrar cama doğru yürüdü. Yağmur buğulanmış camlara vuruyordu. Edna bir avuç büyüklüğünde camın buğusunu sildi. Lacivert pelerinli bir adam, sokağın ortasında eğilmiş, bisikletinin arka lastiğini şişiriyordu. Binanın bekçisi bir şeyler homurdandı. Adam pompayı göstererek kollarını iki yana açtı ve omuz silkti. Sonra pencerenin altındaki dükkânın kapısına baktı. Biri onu çağırıyordu. Edna: “Yanılmıyorsam İdris dükkânını açmış!” dedi.

Adam bisikleti yerde sürükleyerek pencerenin altına kadar getirdi. Bekçi de duvara dayadığı bisikleti kucaklayarak yolun karşısına, Elfi kitapçısının oraya götürdü.

Edna: “İdris gelmez diyordum ama gelmiş!” dedi.

“Onu görüyor musun?”

“Hayır ama bisikletinin lastiği patlayan polis onun dükkânının kapısına gitti. Bir tek o böyle bir yağmurda ona yardım edebilir.”

“Bize geri dönmeyeceğini söylemişti. Belki de savaşta sığınacak bir yeri var diye düşünmemizi istiyordu ama palavraymış. Palavra olduğunu biliyordum. Hep böyleydi. 1953 senesinde onu işe aldığım zaman on beşinde bir delikanlıydı. Ona “Yahudi’yim.” demiştim. “Yahudi! Olsun yoldaş ne fark eder?” demişti. Sonra da gömleğinin beyaz yakasını düzeltirken, göz kırpmıştı. O zaman anladım, nasıl biri olduğunu. Ama bir hafta sonra onu yakaladım. Bodrumda namaz kılıyordu.”

Edna pelerinli adamın kamburunu çıkartarak bisikletine oturup pedal çevirdiğini gördü. Yağmur daha hızlı yağıyor, kırmızı tuğlalı binalar, bahçeyi çevreleyen şimşirler arasında kırmızı yeşil lekeler oluşturuyordu. Aniden o da sarsıldı. Edna geri geri giderek Elfi’nin yatağına ya-naştı, Elfi, onun sağ bileğini kavradı: “Korkma. Çok uzaktaydı.” dedi. Elfi’nin eli soğuktu.

Edna, ağzı açık titriyor ve pencereden dışarıya bakıyordu.

“Edna otur! Gel yanıma otur.”

Edna yanına oturdu ama hâlâ pencereye bakıyor, uzakta dünyayı karartan dumanı inceliyordu.

“Edna titriyorsun sen. Aşağı in. İdris’in yanına git.”

“Yok... Hayır.”

Edna, beş kere nefesini hızlı ve durmaksızın alıp verdi sonra tekrar eğildi ve camı kaplayan o siyah dumana baktı.

“İyi misiniz Bayan Edna, Bay Elfi?”

Bu kapı arkasından duyulan ses, İdris’in sesiydi.

Edna, İdris’in kapıyı açmasını bekliyordu ama o sadece parmağıyla kapıya vurmakla yetindi. “Bayan Edna?”

Elfi, Edna’nın bileğini hafifçe sıkarak: “İçeri girmesini söyle yoksa o sabaha kadar kapıda bekler.” dedi.

“İdris, içeri gir!”

İdris kapıyı açtı ve eşikte belirdi. Bisiklet pompasını elinde tutuyor, şaşkınlıkla yaşlı çifte bakıyordu.

“Katyuşa² olmalı. Sanırım direkt amonyak tanklarını vurdular. İrkildim. Polisin lastiğini şişiriyordum. Lastiği patlattım sandım.”

Elfi: “İdris iyi ki geldin...” dedi ama İdris onun cılız sesini duymadı.

“Efendim?” diyerek içeriye doğru iki adım attı: “Bayım?”

“İyi ki bırakıp gitmemişsin İdris! Çünkü ben ölüyorum...”

İdris’in dudakları hafifçe kıpırdadı ama hiçbir şey söylemedi. Edna’ya baktı ve omuzlarını gerdi. Edna yorgundu. Solgundu ve üşümüş gibi içine yuvarlanmış, kamburu çıkmıştı. Sokakta ambulans ve itfaiye sirenleri birbirine karışıyordu. Edna ürkerek Elfi’nin uzun kemikli ucu sa-rarmış parmaklarına baktı. Sonra bakışları Elfi’nin tavana bakan grimsi gözlerine kaydı.

“Elfi...Elfi...İdris!”

İdris, elindeki pompayı bıraktı ve çarçabuk yatağı döndü ve Elfi’nin önünde diz çöktü ve onun grimsi gözlerine baktı. Elfi’nin ağzı açıktı. İdris, başını ona doğru eğdi. Sağ kulağını Elfi’nin kalbine dayadı.

Elfi ona: “İdris, Yahudilerin mezarlığı nerede?” diye sordu. İdris hâlâ kulağını Elfi’nin kalbinin sesini duymak için onun göğsüne dayamış ama bir şey duymuyordu. İdris onu duydu: “Çok uzak sayılmaz bayım.” dedi.

Elfi: “Ben hiç oraya gitmedim. Üstelik bir Musevi nasıl gömülür, onu da bilmiyorum. Sen biliyor musun Edna?”

O da sarsıldı, Edna yataktan aşağı kaydı ve eğer ki bileği Elfi’nin elinde olmasaydı, kaçacaktı. İdris, gözlerini kapattı ve kımıldamadan durdu. Katyuşalar arka arkaya pathıyordu. Ambulans sireni mermi seslerini bastırıyordu.

İdris saydı: “...beş, altı, yedi...”

Mermiler pathıyordu.

İdris: “El insaf ya! Ne oluyor? Bu kadar yeter baba!” dedi.

² Sovyet yapımı beş namlulu silah.

Sessizlik oldu. Ambulans sirenleri bile duyulmuyordu. Camlar karardı. Yağmur şiddetini artırmış, cama vuruyor ama görünmüyordu.

Elfi seslendi: “Edna kapı mı çalınıyor?”

“Yok, hayır. Yağmur cama vuruyor.”

“Şükürler olsun. En azından yağmur yağıyor. Güneşi benden çalsa de... Ben ki bütün New York Times sayılarını okumuşum. Edna, saçlarını siyaha boya dediysem de bil ki bir sebebi vardı. Sen karşı çıkmamıştın. Çünkü beni seviyordun, değil mi Edna? Ben de o sarışın İngiliz kadına, kocası şirketin mühendisi olana: ‘Life dergisi getirmiyoruz.’ dedim. ‘Financial Times da elime geçmiyor.’ dedim. Bir daha gelmesin diye yalan söyledim. Edna, ona karşı koyamıyordum. Ona karşı koyamıyordum Edna. Müşteriyi kovamazsın. Burada kaldıysam bir nedeni vardı. Kendi kendime: ‘Burada da Tanrı var.’ dedim. Ne diye Tanrı için kilometrelerce uzağa gideyim ki? Üstelik keman çalıyordum ve kumruların sesini kemanda yakalayacağıma yemin etmiştim. Evet beceremedim doğru ama bir sebebi vardı Edna!”

Edna, İdris’e bakıyordu ve öyle dudaklarını ısıırıyordu ki artık kırmızı rujun izi bile kalmamıştı.

Edna: “İdris sence sinagogda çağırılacak bir Haham kalmış mıdır?”

İdris: “Bir gider bakarım.” dedi.

Elfi: “Buradaki kumruların sesinde müjdeleyici bir şeyler vardı, bambaşkaydı. Arşeyle olmazdı. İşaret parmağı daha uygundu. Otuz kere telleri titretip, beş saniye sessizlik sonra iki kez daha. Duraksama... üç kez...”

Edna: “Hadi git İdris!” dedi.

İdris pencereye baktı. Simsiyahtı. Sonra kapıyı açtı ve çıktı. O da sarsıldı. Eşyalar etrafa dağıldı. Edna, bir çığlık attı ve sustu.

İdris kapıyı açtı. Tavanın köşesinde hasar vardı. Kireç tozu odayı kaplamıştı. Buna rağmen İdris Elfi’nin fısıldayarak konuştuğunu duyuyordu:

“Dergilerde o kadar çok Frank Sinatra resimleri vardı ki kendi kendime bu adam isterse kolaylıkla başkan seçilebilir diyordum. Şimon, haklısın, diyordu; onun hayranları Yahudi nüfusunu katlıyor, diyordu”.

Edna: “Git İdris artık oyalanma!” dedi.

İdris, karı kocayı görmüyordu. Toz, onları görmesini engelliyordu. Biraz oyalandı sonra çıktı. Edna: “Ağzını kapa Elfi! Oda toz içinde...” dedi.

Elfi “Kitapları, dergileri getirip dükkânın kapısına bırakıp giden o postacının adını hatırlamaya çalışıyorum. Ona hiç bahşış bırakan Yahudi gördün mü? O da paketleri öylece bırakır giderdi. Bir keresinde paketleri yağmurun altına bırakmıştı. Veli’nin kitabı da o kutudaydı, o da ıslanmıştı. Bir gün yakasına yapıştım: “Ulan son geldiğinde ben neredeydim?” diye sordum.

“Kilerde keman çalıyordun. Gak gak sesini duyuyordum. Yahu siz vahiy âlemini neden arıyorsunuz, içine girip New York Times okumak için mi?” O gün de ona Tevrat’tan bir şey söyleyeyim diye düşünmüştüm ama bugün de olduğu gibi aklıma bir şey gelmemişti... Pencere yıkıldı. Cam kırıkları odaya dağıldı. Edna diz çökmüş, alnını Elfi’nin eline dayamış, titreyerek dua okuyordu. Duman içeriyi kaplamıştı. Edna artık Elfi’nin fısıltılarını duyamıyordu.

“Burada, bu gizemli doğu ikliminde, o hoş kokulu ufukların vaadine kapılmıştım. Toprağının mercan ve balık koktuğu bir diyarda. Ve kemanın tellerine üç kere vurmalısın ta ki belki guguk kuşunun sesi duyulsun...”

İdris merdivenlerden indi. Kilerin kapısını açtı. Polis memuru hâlâ dükkânın önünde dikiliyor ve caddeyi kaplayan siyah dumana bakıyordu. İdris: “Şimdi bir yere gitmem gerekiyor. Döner dönmez lastiğini şişireyim.”

Memur: “Pompayı bırak, ben halledeyim!”

İdris pompayı polis memuruna verirken: “Ben dönene kadar burada mısın?”

“Görev yerim burası...”

“Tekrar vururlarsa. Kilere sığınırsın...”

Memur şapkasını çıkardı ve ter içinde kalan alnını sildi. Avucunun içine baktı; kirlenmiş ve yağlıydı. Bir şey diyecekti ama sadece öksürdü. Uzun ve derin bir öksürüktü. Eğilmiş öksürüyordu.

İdris bisikletin iki kolundan tutmuş, onun öksürüğü bitsin diye bekliyordu. Memur, derin bir soluk aldı. Nefes nefese kalmıştı.

“Neredeyse boğuluyordum. Ne duman ne duman amma?”

İdris: “Tamam o zaman ben gidiyorum. Buzdolabında Pepsi var boğazını temizlersin...”

İyi gelir. Çabuk dönerim.” dedi. Bisikletin kollarını tutarak koşmaya başladı. Karanlıkta koştu, sonra bisiklete atladı ve önünü görmeden pedal çevirmeye başladı. Sokağı öyle iyi biliyordu ki görmesine lüzum yoktu. Ağzını ve gözlerini mendille kapatmıştı. Bisiklet üstüne eğilmiş, profesyonel bisikletçiler gibi pedal çeviriyordu. Birden ambulansın siren sesini duydu. Gözlerini açtı ve zorla da olsa nefes aldı. Amonyak kokusundan ve yağlı dumandan allak bullak olmuştu. Ambulansın siren sesi arkadan mı geliyor yoksa önden mi anlayamıyordu. Ambulans ona yaklaşıyorken acaba yolun ortasında mıydı yoksa yol kenarından mı devam ediyordu?

Bisikletin selesinden inip orta direğe oturdu. Böylece ayakları yere değecekti. Sağ ayağıyla asfalta temas ediyordu. Sonra bacağını kaldırımın kenar taşına değdirmek için uzattı. Ambulans yaklaşıyordu. Şoförün onu duyacağı şekilde yüksek sesle bağırmaya başladı; “Dikkat et! Bak ben buradayım! Bisiklet kullanıyorum!”

Ambulans karşıdan geliyordu. Onun yanından geçince yeli onu geri itti. Ağzını kapadı ve hızlanarak yoluna devam etti. Hâlâ her yer karanlıktı ve cadde görünmüyordu. Ambulans frene bastı. Lastikleri yağlı ve kaygan asfalt üzerinde kaydı, sarsıldı ve şiddetli bir ses duyuldu. Siren susmamış ama ambulans rafinerinin duvarına toslamış ve durmuştu. İşkeleyle giden yol ayrımında duman bulutunun içinden çıktı. Artık İdris gözlerini açabiliyordu. Caddeyi görüyor ama dönüp arkaya bakınca dumandan başka bir şey göremiyordu. Liman müdürlüğünün oradaki yan yola sapmadan önce yol ortasındaki katran bidonlarını kenara çekmek için durdu. Tekrar bisiklete binip devam etti. Üç besicli³ genç yol kenarında oturuyorlardı. Etrafı gözetliyor ve katyuşaların fırlattığı mermilerin düşmesini bekliyorlardı. Onlardan biri İdris’i görünce ayağa kalktı;

“Dayı nereye?”

“Sinagoga...sinagoga.”

İdris parmağıyla karşıyı göstererek hızla pedal çevirdi. Hollanda mimarili tuğlalı iki eski binanın yanından geçti. Bahçeleri çevreleyen yanmış şimşirlerin üstünden geçti ve sağa döndü.

Bisikleti kafaları mızrağı andıran demir parmaklıklara dayadı. Mandalı açmak için elini parmaklıklar arasından içeri soktu. Yapamadı, kilitliydi:

“Haham Efendi... Haham Efendi!”

Tekrar elini parmaklıklar arasından soktu ve menteşeyi kurcaladı. Menteşe geri itilemiyordu. Bir iki adım geri gitti. İngiliz sinagog binasının pencerelerinin önünde parmaklıklar vardı ve hepsi kapalıydı. Yerden çakıl taşları toplayarak pencerelere fırlattı. Çakıl taşlarını pencerelerin altındaki tuğlalı bölümlere isabet ettirdi ama bir ses duyulmadı. İdris eğilerek yerden daha büyük çakıl taşı aramaya koyuldu. Sonra pencereyi hedefledi, sağ elini ustaca geriye çekti ve sağ ayağını yerden kaldırarak bulduğu taşı fırlattı. Sinagogun girişteki ampulü patladı. İdris şaşkınlıkla ampulün havada sallanan kablosuna baktı ama bir şey olmadı. Kimse çıkmadı.

“Sinagogda kimse yok mu? Haham Efendi burada mısın?”

Eğildi, başka bir taş aradı. Ampulleri kırmayacak küçüklükte taş bulamadı. Su kanalı çamurla doluydu. Çamurlara gömülü kırık bir porselen fincanı alıp parmaklıklara yanaştı. Bu kez bedeni germeden kırık fincanı pencereye doğru fırlattı. Sinagogun ışıklı kapı çerçevesi kırıldı. İdris elini gözlerine siper etti.

Tıknaç, tepesi açılmış bir ihtiyar dağınık bir vaziyette kafasını uzatıp ona baktı ve odadan çıktı: “Bir kapıyı kırmadığın kaldı!”

“Çok seslendim...”

“Biri yanıtlamıyorsa kimse yok demektir. Şimdi ne istiyorsun?”

“Sen Haham mısın?”

“Değilim!”

“Pekâlâ ben bir Haham arıyorum, beraberimde götürceğim...”

“Haham burada yok.”

“Yok da ne demek?”

“Yok da ne demek derken ne demek istiyorsun? Yok demek; yok demektir!”

“Bay Elfi ölüyor. Bir Haham...”

Yaşlı adam gülmeye başladı. Gülerken âdeta titriyor, elleriyle durmadan kasıklarına vuruyordu. İdris şaşkınlıkla yaşlı adamın bu garip dansını izliyordu.

“Çok mu komik?”

Yaşlı adamın gülmekten gözleri yaşarmıştı. Durdu ve soluklandı. Kafasını birkaç kez salladı.

“Sahiden de komik. O malum arkadaşımızın nihayet dediğin şahsın kapısına dayandığına sevinim böylece saygı değer Elfi Efendi Yahudi olduğunu ve bir yerlerde bir sinagog bulunduğunu da hatırlamış oldu.”

Yaşlı adam bunları tane tane söylerken daha da öfkelenmiş, şahdamarı daha da şişmişti. Sonra kuşkuyla İdris’i süzdü. Yumruklarını öyle bir sıkıyordu ki aradaki parmaklıklar olmasa belki de onun suratına vuracaktı.

İdris: “Ben bir Haham istiyorum ki...”

^[1]Besic, Humeyni tarafından Kasım 1979’da İran’da kurulan, gönüllü milis teşkilatı.

Yaşlı adam öyle bir bağırdı ki İdris ürkererek bir adım geri attı.

“Yok dedim ya! Bak seninle Farsça konuşuyorum değil mi?”

İdris biraz da tedirgin duraksadı. Yaşlı adam dönüp gidecekken aniden ona döndü: “Bak eşkiya mısın nesin, savaş olmasa verdiğin bu zararları son kurşuna kadar sana ödetirdim...” dedi.

“Peki şimdi ben ne yapacağım?”

“İblis’e git!”

İdris: “O nerede?” diye sordu.

Yaşlı adam duraksadı ve İdris’e baktı:

“Kim nerede?”

“O dediğin...”

“Ben ne dedim ki?”

“Bilmiyorum... şey dedin... tabii ne dediğini de anlamadım ama sanki dedin ki...”

Yaşlı adam bir şey söylemek için ağzını açtı ama vazgeçti. Döndü ve kapıya yöneldi.

Kırılan ampule baktı. Başını salladı. İçeri girdi ve sinagogun kapısını sıkıca örttü. Metal menteşe kendi kanalında dönerken çıkardığı ses İdris’in kulağında çınladı ve daha da canını sıktı.

Biri bağırdı: “Yere uzan!”

Savaş uçakları alçaktan uçuyordu. İdris, seslenen kişiyi göremedi. Savaş uçaklarını gördü.

Davranıncaya kadar uçakların korkunç sesi kulağını sağır etti. Hızla sağa doğru koştu. Sonra durdu. Geri döndü ve sonra atladı. Bir an havada kaldı sonra düştü. Sadece yüzünü kapatacak kadar süresi vardı. İdris kendini çamurlu kanalın içinde bulmuş ve ne olduğunu anlayamamıştı. Neredeydi, uçaklar gitmişler miydi, anlayamadı...

Elfi; “Ruhum bu hüznü yarımada yetmiş senedir durmadan terliyor şimdi de Edna senin soğuk ellerin beni rahatsız ediyor...” dedi.

Edna öksürdü. Oda dumanla dolmuştu.

Amonyak kokusu genzini yakıyordu.

“Şayet bir gün yeniden doğarsam... Chagall’ın resminde mor lekeli bir çengelli iğne olarak geri döneceğim. Ben ölünce eşyalara bak.

Onlara dokun... ellerin soğuktur Edna! Bugün neden koku sürmedin? Belki ölümüm uzun zaman alıyor. Bu serçelerin cıvıltısı mı?”

Sadece ambulansın siren sesi ve itfaiyecilerin bağırma sesleri duyuluyordu. Sesler sokağı ele geçirmiş iç içe karışıyordu. Hortumların yerdeki hisırtısı duyuluyor, bağırarak konuşan itfaiyecilerin seslerine karışıyordu.

Edna kapının tıkırtısını duydu. Elini Elfi’nin parmakları arasından çekip koltuğu altına saklanmayı düşündü. Ama Elfi onun elini sıkıca tutuyordu ve bırakmaya niyeti yoktu.

Edna: “İdris gir içeri!” dedi ve dönerek kapıya baktı.

İdris kapıda belirdi. Edna korkudan çılgık atarak yatağın altına saklanmak istedi. Elfi elinden tutmuş olmasa kesin bunu denerdi ama çaresizce İdris’e baktı.

İdris: “Hanımefendi canımı kurtarmak için lağım dolu kanala atladım.” dedi.

Elfi: “Neden serçeler gece gece ötüyorlar?”

Edna: “Haham yok muydu?”

İdris: “Hayır yoktu!” dedi.

Edna, İdris’in yaklaşmasını istedi. İdris onlara yaklaştı. Sadece gözleri görünüyordu; her yeri lağım batmış, simsiyahtı.

Edna fısıldadı: “İdris hemen git yıkan ve gel,” dedi. İdris odadan çıktı. Edna muma baktı. Mumun yanarken kısalmadığını fark etti. Mum yanıyor ama ne eriyor ne de kısalıyordu. Işığı odaya giren rüzgârla bile titremiyordu. Bir saat içinde çoktan erimiş olması gereken mum öylece sağlam duruyordu.

Elfi öylece tavana bakarak bir şeyler fısıldıyordu.

Edna, Elfi’nin durmadan oynayan açık ağzına baktı.

Edna: “Elfi artık sus. Yeter, sessiz ol.” dedi.

Elfi: “Haham gözlerimi kapatmadıkça dünyayı unutamam. Kemanın tellerinde oynayan kumru aklımda. Üç kere dokunur sonra beş saniye duraksar, çıkarılan sesin dünyanın kafatasında nasıl yankılanacağını duymak isterim. Sonra iki kere tele dokunur boğazımdaki yumru geçsin diye bir bardak su içerim. Şöyle diyeyim; öleceğimi ta on yaşımdan beri biliyordum. Bu tuhaf değil mi?.. Edna biri mi kapıyı çalıyor?”

“İşte! Bak Haham gelmiş... bak burada!”

Edna, zorlanarak da olsa bileğini Elfi’nin elinden kurtardı. Elfi’nin eli havada sanki bir şeye tutunmak istermişçesine açık kaldı. Edna yerinden kalktı, hızla odayı terk etti. Sonra da ağlayarak merdivenlerden indi. Elfi ona yaklaşan eli avucuna aldı. Eli sıkı sıkı kavradı. Edna kilerde ağlıyordu.

“Bana göklerden söz et. Ben göklerin boş olmadığına hep inandım. O yüzden de kendime benim yerim neresi olacak diye sormaya hakkım var, diye düşünüyorum. Binlerce New York Times dergisi sattım. Başkalarının ölüm ilanlarını çok okudum. Şimdi de benim için bir iki satır yazılsın istiyorum. Acaba siz buna vesile olur musunuz? Sizce tuhaf bir istek mi?”

Edna odaya geri döndü. Eşikte dikildi. Sessizce ağlıyor ve muma bakıyordu. Yatağa yanaştı. Elini Elfi'nin gözlerinin üstüne tuttu. Elfi göz kırpmadan konuşuyordu. Edna, İdris'ten Elfi'nin göz kapaklarını kapatmasını istedi. İdris, Elfi'nin göz kapaklarını kapattı. Elfi sustu. İdris elini onun avucundan kurtaramadı. Eğildi, kulağını Elfi'nin kalbine dayadı. Kafasını salladı. "Hanımefendi, o rahatladı. Bay Elfi öldü." dedi. Edna: "İdris onu aşağı indir!" İdris çabaladı ama bileğini Elfi'nin parmakları arasından kurtaramadı. Onun üstüne eğildi. Sonra serbest kalan eliyle Elfi'yi Allah'a sığınarak kaldırıp sağ omzuna aldı. Kapıyı ayağının ucuyla iteleyerek açtı. Döndü ve Edna'ya baktı sonra aşağı indi. Edna eğildi ve mumu üfledi. Mum sönmedi. Tekrar üfledi. Mumun ufak sarı aleviyle yanmaya devam ediyordu. Edna geri geri gitti. Kapının eşiğinde durup muma baktı. Gözleri parlıyordu. Kapıyı arkasında kapattı ve merdivenlerden aşağı indi. Rüzgâr esiyor, yağmur tanelerini odanın içine savuruyordu...

Asghar Abdollahi ⁴

^[1] Asgar Abdollahi, İran'ın Abadan kentinde 1955 yılında doğdu. Gösteri sanatları bölümünde okudu. Senarist olarak çok önemli filmlere imza attı. İran'ın sessiz kısa hikâye kralı olarak adlandırılabilir. Dört önemli hikâye kitabı mevcuttur. 2020 Yılında Tahran'da hayata gözlerini yumdu.

HAYAT BİLGİSİ

DAVUT GÜNER

Kadın, bir zamanlar okuduğu ilkokula uzunca bir süre baktı. Hüzünlendi. Ağlamamak için kendini zor tuttu. Birden: “Ben öğretmen olacaktım! Ben öğretmen olacaktım!” diye bağırmaya başladı. Tam kırk yıl, bir yaz bir güz geçmişti. Öğretmeni Nihal Hanım 19 Mayıs’ta annesine: “Ayşe kızımız öğretmen olacak, Türkan Hanım.” diye söylemişti. Ayşe’nin dersleri bütün pekiyordu.

Hayat Bilgisi: 5

Matematik: 5

Resim İş: 5

Müzik: 5

19 Mayıs’ta karnesini alan Ayşe sevinçten uçuyordu. Öğretmen olacaktı. Bir fabrikada işçi olan babası da Ayşe’nin öğretmen olma kararını sevinçle karşıladı. Baba mutlu, anne mutlu, kız mutlu, bütün mutluluklar... Ayşe yaza doğru kitaplarını, defterlerini, kalemlerini bir kenara bırakarak beyaz bir kelebek gibi koşmaya başladı. Yaz çocuklara yeni bir mevsim, yeni bir ülke olarak kapılarını açıyordu. Yazda beyaz kelebekler, kahverengi kelebekler vardı. Şehirde sokaklar, caddeler, parklar, araçlar, uçtular vardı. Şehir bir kent miydi, yoksa kent bir şehir miydi? Çocuk Ayşe henüz bunları ayırt edemiyordu.

“Anne bak kuşlar. Kuşlar ne güzel değil mi anne? Kuşlar ne güzel uçabiliyorlar... Güvercinler beyaz, kargalar kara. Anneciğim siz kargalara “karakarga” mı derdiniz? Her şey bembeyaz olsa, masmavi olsa... Şu kül rengi bulutlar...”

“Karakarga mı? Doğru, biz kargalara karakarga, saksağanlara alakarga derdik. Biz çocukken çok geniş yazlar vardı. Yazlarda serin rüzgârlar, ağaçların hışırtısı... Renkler Allah’ın bir hikmeti, bir lütfü. Bizim bahçelerimiz, bağlarımız vardı. Sonra babanla şehre göç ettik.”

“Baba, çiçeklerin, güllerin renkleri ne kadar güzel değil mi? Beyaz güller, kırmızı güller, mor çiçekler... Kahverengi, sarı, yeşil... Saymakla bitmez.”

“Doğru kızım. Bu güzellikler saymakla bitmez. Allah bizlere ne güzel nimetler bağışlamış. Hayat kızım işte; güzelliklerle, kötülüklerle dolu.”

Ayşe evlerinin bahçesinde kuşları, çiçekleri, gülleri düşündü. Gökyüzüne baktı. İçinden şiir okumak, şiir yazmak geldi. Bahara, yaza yazılmış şiirleri sanki bir anda okudu. Sokağa çıktı. Arkadaşları boş bir arsada oyun oynuyorlardı. Bir top sağa sola savruluyordu. Saklambaç oynayan çocuklar karanlık bir dehlizde kayboluyorlardı sanki.

“Ben Ayşe’yim arkadaşlar. Artık saklandığınız yerden çıkın.”

Ayşe’nin arkadaşları zaman içinde kaybolmuşlardı sanki. Hava karardı. Şimşekler çaktı. Yağmur atmaya başladı. Bir yaz yağmuru, şehrin ve çocukların bir kaderiydi sanki. Kadın bir süre daha demir parmaklıklar arasından okuduğu ilkokula baktı. Geçmişe gidip geldi. Tam kırk yıl, bir yaz bir güz sonra itiraf etti: Hayat Bilgisi: 0

Elli sekiz yaşında kendini çok yaşlı hissediyordu. Aslında otuz yaşında, kocasından boşandığında şu cümleyi kullanmıştı:

“Kendimi çok yaşlı hissediyorum.”

1987'den 1997 yılına kadar hayatı bir cehenneme dönmüştü. On yıl mutsuz bir evlilik yaşamıştı. Kocası İsmet "Çocuğun olmuyor." diye sürekli dövüyor, kaynanası Cemile de "Kısır karı!" diye başına kakıyordu. Boşandı da koca dayağından, kaynana dırdırından kurtuldu talihsiz kadın. Her şeyden soğumuştı, bir daha da evlenmedi. Kendini ve şehri cansız bir iskelete benzetti.

"Şehir de ben de yavaş yavaş ölüyoruz." diye mırıldandı. Oysa bütün hastaneler yirmi dört saat açıktı. Ameliyathaneler, neşterler, doktorlar, hemşireler, ilaçlar...

Kadın güneye bakınca ortalığı bir toz bulutu kapladı. Bir zamanlar şehrin güneyinde unutulmuş rüzgârlar vardı. Nehrin kıyısında sazlıklar, bahar ve yaz kuşları vardı. Kadın kendine gelince önüne iki kapı çıktı. Yaz kapısı mutlulukları, kış kapısı da mutsuzlukları çağırıyordu sanki. Bu nasıl bir kaderdi ki...

1. Kapı:

"Ben Ayşe'yim. Birinci kapı dedim, birinci kapıyı açtım. Önüm açıldı. Kuşlar şakımaya başladı. Bu yaz benim çocukluğum dedim. Çocukluğum rüyalara açılıyor, bir dağın eteklerinde konaklıyordu. Sonra çocukluğum geniş ovalara daldı, çayırları geçti, bir nehri uzunca bir süre seyretti. Allah'ım! Her şey ne kadar güzel ne kadar ahenkliydi. Yaz perileri oyun oynayan çocuklara yemişler sundu. Ben ve bütün çocuklar derin bir uykuya daldık."

2. Kapı:

"Uykudan uyandım. İkinci kapıyı açtım. Bu bir kış kapısı. Elli sekiz yaşında şiddetli bir kış yaşıyorum sanki. Bugün 5 Aralık 20... Yürüyerek eve geldim. Babam ve annem vefat etti. Ancak bir ortaokul okuyabildim. On yıl mutsuz bir evlilik. Bunca yıllık bir yalnızlık... On yıllık mutlu bir çocukluk. Hayatı nereden yakalayabiliriz? Oysa hayat hiç de bizim sandığımız gibi değilmiş. Dağlardan, ormanlardan, kırlardan, ovalardan esenlik devşirelim. Yağmur yağsın, rüzgâr essin. Kar taneleri tabiatı bir yorgan gibi kaplasın. Börtü böcek kış uykusuna yatsın."

Kadın pencereden dışarısını seyretmeye başladı. Belki birazdan kar yağar diye düşünüyordu. Allah'a sonsuz şükür etti. Kar yağacak, tabiat dinlenecek. Çocuklar şen şakrak kardan adam yapacaklar, kartopu oynayacaklar. Serçeler üşüyecek. Sonra kadın içini çekti.

"Ben Ayşe isimli bir kadın mıyım?" diye kendine sorular sordu. Ve ekledi: "Baharda elli dokuz yaşında olacağım. Baharda bir diriliş olacak. Baharda şehrin kaderi yeniden yazılacak."

Okumak, Yazmak ve Tarihe Not Düşmek

*Çağımızın vebası; okumadan
yazmak, anlamadan okumaktır.¹*

Okumak nefes almak, yazmak ise su
içmek gibidir. Okumanın ve
yazmanın tadını tatmayan;

Serkan Uslu

onların derin denizlerine açılmayan, yüzüne çarpan kocaman dalgalara aldırmandan soğuk suların böğrüne kulaç sallamayan insan bunu bilemez. Limandan bir kez demir alıp hülyalı denizlere yelken açan, Zümrüdüanka kuşunun sesinin tınısını duyan, bedenini okşayan, hafif hafif meltemleri hisseden, biraz yosun, biraz ıhlamur, biraz da papatya kokusunun sindiği okyanus esintisinin o kendine has kokusunu hisseden, bir daha ondan vazgeçemez. Sürekli bir fırsatını bulup okumak ve yazmak ister. Kimi zaman kulağına taktığı kulaklıkla bu dünyadan başka dünyalara gider. Kimi zamansa kendini bir odaya kapatır, oturduğu koltuğun emniyet kemerini sıkıca bağlayıp, koltuğa yapışır ve uzay mekiğiyle galaksinin bilinmeyen gezegenlerine varmanın korkuyla karışmış heyecanını yaşar.

Elbette yazmanın yolu okumaktan geçer. Okumayan insan yazamaz; yazsa da ortaya çaresiz hastalığa tutulmuş, cüzzamlı eserler ortaya çıkarır. Günümüzde bu şekilde yazan ne kadar çok olsa da esere şöyle göz ucuyla bakmak bile yazanı ele verir.

Okunan her metinle, damla damla dolan insan, boşalmak için kâğıt ve kalem arar. Bu artık onun için bir ihtiyaç, hatta vazgeçilmezdir. Bu anlatılmaz; ancak yaşanır. Zaten anlatılsa da lezzetini tatmayan biri, ne söylendiğini asla anlayamaz.

Okumak ve yazmak etle tırnak gibidir; hiç kimse onları birbirinden ayıramaz. Tek fark yazmayan birinin okuyabilmesi; fakat okumayanın asla yazamayacağıdır. Tabii şu an okumadan yazan/yazdığını zanneden bir sürü insan bulunmaktadır. Yazdıkları, aslında hiç okumadıklarının açık delilidir: özensiz sözcükler, havada kalmış ifadeler, düştüğü yerden kalkamayan cümleler, kopyala-yapıştırardan ibaret satırlar...

Tabii okumanın birlere düştüğü, istatistiklere göre altı kişinin birleşerek yılda ancak bir kitap bitirebildiği, okumayan bir toplumda bunun fark edildiğini/önemsendiğini söylemek biraz komik olur.

[1] Murat Batmankaya / Aydınlık Kitap

Düşünmek, sorgulamak, empati kurmak, eleştirmek, eleştirilmek, eleştirilmekten korkmamak, haksızlık yapmamak, haksızlığa göz yummamak, sessiz kalmamak, ahlaklı ve iyi bir insan olmak, yanlış yapmak ama yanlışları tekrarlamamak, dürüst olmak... Tüm bu erdemler okumakla ve düşünmekle mümkündür. Biz okuyarak dolar, yazarak zaman denilen değirmenin çarklarının arasından bir şeyler kurtarıyoruz. Andre Gide'in dediği gibi:

"Anı yazmak, ölümün elinden bir şey kurtarmaktır."

Ne yazık ki okumak ve yazmak toplumumuzdan pek kıymet görmemektedir. Oysa her ikisi de hava ve su gibi ihtiyaçtır. Biz yetişkinler, işe önce kendimizden başlayarak okuma ve yazma seferberliği başlatmalı ve çocuklarımıza örnek olmalıyız. Hepimiz ufak bir günlük, ajanda ya da kenara atılmış bir defteri aşarak bugün itibarıyla bir şeyler yazmaya başlamalı ve tarihe bizden bir not düşmeliyiz.

Çocuklarımız, torunlarımız 21 yüzyılın aralığından bir sahne görmeli ister soğuk geçsin ister sıcak, istersen lapa lapa kar yağsın... İster yüzlerde belirecek tebessüme, isterse gözlerden süzülecek birkaç damla yaşa sebep olsun. Yaşananlar, yazılanlarla sonraki nesillere ders olsun. Yeter ki aynı yanlışlar yapılmassın. Yeter ki aynı acılar yaşanmassın. Vesselam.

Yarım

Başak Esma Anık

Hiçbir zaman olmak istediğimiz şarkıda olmadık. Ya zamanın aralıklarında sıkıştık ya da geçmişin ötesinde kaybolduk. Adımıza yazılmış bir paragraf bile yoktu bu hayatta; belki de hiç olmayacaktı. Biz, söylenmiş bir efsanenin unutulmuş cümlesiydik yalnızca; yarım kalmış, eksik, tamamlanmamış bir hikâye.

Yalnızlığımızı kimse görmedi, çünkü gerçekten yapayalnızdık. Hayatın tam ortasında durduk, öylece... Yıllarca ölümü bekledik nefes alır gibi, yaşar gibi; aslında tükenerek. Sevgiler geçti içimizden, yanılgılar geçti. Baharlar gelip gitti umarsızca; bizse eksik bir pusulanın gösterdiği yollarda savrulduk. Her şey eksikti, her şey yarım. Yalnızlık, insana var olmanın anlamsızlığını sırtlatıyordu. Her şey eksikti, her şey yarım.

Ben yıllardır bu yükte yürüyorum. Hiç kimsem olmadı ki... İçimde biriken sıkıntıyı nereye döksem bilemedim, çünkü anlatacak kadar yakın hiç kimse olmadı. Zaten kim anladı ki duygularımdan? Bu yüzden sustum hep. Sustum ve saklandım: duygularımdan, kendimden, yaşadıklarımdan. İçimde büyüdü her şey; öyle büyüdü ki artık taşımak imkânsız hâle geldi.

Bazen öfkeyle kusmak istedim içimdeki karanlığı... ama olmadı. Hiçbir şey dışarı çıkmadı. Yapayalnız olmayan insan var mı gerçekten? Ben en çok onlara imreniyorum... Çünkü onlar, eksiksiz bir cümlemin içinde doğmuş gibi duruyorlar. Benim cümlem hâlâ yarım. Ne bir nokta koyabildim sonuna ne de devamını getirebildim. Her harfi eksik, her kelimesi yorgun bir hikâye gibi kaldı içimde. Bazen bir virgül kadar duruldum, bazen bir ünlem kadar taştım kendimden. Ama hiçbir kelime beni tamamlamadı.

Zaman üzerimden geçen bir tren gibiydi. Biletim vardı ama ineceğim durağı unuttum. Her istasyonda biraz daha sustum, biraz daha unuttum kim olduğumu. Kendime dönmek istedim bir ara, ama yol çoktan kapanmıştı. Kapılar pas tutmuş, pencereler karanlığa dönmüştü.

Artık aynalara bile bakamıyorum. Yüzüm tanıdık ama içim yabancı. Birinin gözlerinde kendimi bulmak isterdim, ama kimsenin gözünde yerim yoktu. Belki de ben, hiç kimsenin hikâyesine sığmayacak kadar kırık bir yan cümleyim.

Bazen düşünüyorum; yalnızlık doğuştan bir kader mi? Kimimiz eksik doğarız sevgiden, ilgiden, dokunuştan. Sonra yıllar geçer, eksikliği tamamlayacak bir el ararız, ama eller hep başka ellere uzanır. Bizse, kendi karanlığımızda yankılanan sessiz bir nefes oluruz sadece.

Yine de her sabah uyanıyorum; belki bugün biri beni anlar diye. Belki biri, eksik cümlemin sonuna bir kelime koyar diye... Ama olmuyor. Her gün aynı sessizliğin içinde, aynı eksik cümlemin başına dönüyorum. Benim cümlem hâlâ yarım. Ne bir nokta koyabildim sonuna ne de devamını getirebildim. Her harfi eksik, her kelimesi yorgun bir hikâye gibi içimde kaldı.

Gece yarısı. İlk bir yaz akşamı. Şehrin bütün gürültüsü çoktan sustu, yalnızca rüzgârın balkon demirlerine çarpan yumuşak sesi kaldı geriye. Sokak lambasının sarı ışığı yüzüme vuruyordu ne tam aydınlıktaydım ne karanlıkta. Tıpkı hayat gibi arada bir yerdeydim. Elimde soğumuş bir fincan çay, önümde sessiz bir sokak... Rüzgâr saç tellerimi usulca savururken, sanki geçmişi de beraberinde götürüyordu. Ama gitmiyordu hiçbir şey, ne acılar ne kelimeler ne de yarım kalan duygular. Her biri, bir yerlerde takılıp kalmıştı tıpkı ben gibi.

Balkonun demirlerine yaslandım, başımı kaldırıp gökyüzüne baktım. Yıldızlar, birer noktaydı yarım cümlemin üstünde. Her birine baktıkça içimden bir şeyler eksiliyordu. Yalnızlık artık bir duygu değil, içimde kök salmış bir varlıktı. Hayatın anlamını arıyordum ama belki de anlam hiç var olmamıştı. Belki insan anlam ararken kendini kaybediyordu. Ben de öyleydim; kendimi bulmak isterken daha da uzaklaştım kendimden. Rüzgâr yanağıma çarptığında bile, sanki bir yabancının dokunuşu gibiydi. Bir an, sokak lambasının altında yürüten birini gördüm. Yavaş adımlarla geçip gitti önümden. "Belki o da benim gibidir," diye geçirdim içimden. Belki o da kendi yarım cümlesini tamamlamaya çalışan bir yabancıdır bu şehirde. O an anladım: yalnızlık bir eksiklik değilmiş aslında. Yalnızlık, tamamlanamayanların sessiz sığınağıymış. Ben o sığınakta yıllardır oturuyorum; balkonumda, ılık bir yaz gecesinde, sokak lambalarının gölgesinde, kendimi bulmaya çalışıyorum... Ve hâlâ yarım kalıyorum.

Rüzgâr biraz daha serinledi. Balkonun demirlerine düşen sarı ışık yavaşça soluyordu. Sanki gece beni içine alıp susturmak ister gibiydi. Birden içimde o tanıdık sızı yükseldi; yıllardır dokunamadığım, konuşamadığım bir anı... Gözlerimi kapattım ve birden o yaz akşamına döndüm.

TOZLU SAYILAR

Zehra Çolakoğlu

Uzaktan çalışma dönemimiz yöneticimizin kararıyla bitmişti. Evdeyken her şey daha kolaydı; sanki zaman bile daha temiz akıyordu. Yeniden bu binaya dönmek, yıllardır kullanılmamış bir odanın tozuna bulaşmak gibiydi. Üstelik ilk güne toplantı koymuşlardı. Toplantının başlamasına yirmi beş dakika vardı. Elimi yıkayıp gelsem kendimi daha iyi hissedecektim. Zaten tüm notlarımın üzerinden yirmi sekiz kez geçmiştım. Yirmi sekiz; tekrar etmek için güvenli sayımdı. Daha önce yirmi sekiz kez tekrar ettiğim toplantıda hiç kekelememiştım.

Doksan dört adımda tuvalete ulaştım. Elimi yıkarken saymaya başladım. Fakat “temiz” sayısının kaç olduğunu hatırlayamadım. Evde yüze kadar saymam yeterliydi ama iş yerinde? İki yüz müydü? Telefonuma her iş için gerekli süreleri not etmiştım ama bu ıslak ellerle telefona dokunamazdım. Ellerimi yıka, kurula, çantayı aç, telefonu çıkar, notu bul, tekrar yıka. Çok uzun, çok dağınık, çok tehlikeli.

Evde yüzse, burada üç yüze kadar saymam yeterli olur, diye düşündüm. En azından bugünü kurtarırdım. Bunları düşünürken kaç saniye geçmişti? Sıfırdan başlamalıydım. Bir de musluğun kolu vardı. Elimi yıkadıktan sonra ona dokunamazdım. Havlu kâğıttan uzun bir parça koparıp üzerine sabun sıktım. Musluğun kolunu, ardından musluğu derken lavaboyu da sabunlamaya başladım. Bir dahaki gelişimde mutlaka ıslak mendil getirmeliydim. Peki tüm bu temizlik için kaç kere sayacaktım? Bin? Yok, yetmez. Bin beş yüz, evet yeterli olurdu. “Tamam düzen bu” deyip saymaya başladım. Bir, iki, üç, dört...

Sayarken zihnim gevşedi, ben çocukluğumdaydım. Canım süt çekmişti. Babaannem sütü birkaç taşım kaynatırdı; bir kısmını yoğurt yapar, bir kısmını kavanozlara pay ederdi. Ama o kavanozları öyle bir kapatırdı ki, onun dışında kimse açamazdı. Şimdi istesem, kahvaltı dışında süt içilmez derdi. Oysa komşumuzun kızı Nermin istediği zaman içiyordu. Bu kural sadece bizim evde miydi, yoksa onların bu kuraldan haberi mi yoktu, bilmiyorum. Hiç sormadım. Belki de annesiz evlerin kuralıydı bu.

Annemi hiç göremedim. Beni doğurduktan üç gün sonra ölmüş. Beni de babaannem ve babam büyüttü, ama çoğunlukla babaannem. Babaannemi severdim; hem sevmeyip ne yapacaktım ki. Kötü biri miydi bilmiyorum ama kuralları vardı. O kurallar da kahvaltı dışında süt içilmez gibi, sadece bizim eve ait şeylerdi.

Mutfağa girmek yasaktı mesela. Tuvalete girince çamaşır suyuyla temizlik şarttı. Üstümü kirlilemezdim. Okulda koşup düşmem yasaktı. Yemek yerken üzerime peçete sermeliydim. Masaya iyice yaklaşmalıyım. Ne üzerime ne yere bir şey dökülmemeliydi. Kirli ellerle hiçbir yere dokunamazdım. Okuldan gelince, çoraplarımı yıkayıp sobanın koluna sermeliydim. Özellikle hastalanmamalıyım. Böyle uzayıp giderdi işte... Çoğuna alışmıştım ama süte dayanamıyordum. Keşke ben de canım istediğinde içebilseydim.

Gizlice mutfağa girdim. Dolabı açtım. Kavanozdaki sütü görünce yüzüme kocaman bir gülümseme yayıldı. Dokundum ama cesaret edemedim, hızlıca çıktım. Babaannem pencerenin önünde, her zamanki gibi ağzında sakızı, elinde bitmeyen örgüsü, bir gözü pencerede bir gözü ilmeklerdeydi. Odaya girdiğimi bile fark etmedi. Hep birini beklediğini düşünürdüm. Beklediği gelse mutlu olurdu, mutlu olsa belki kurallar bile değişirdi. Ama beklediği her neyse asla gelmiyordu.

Sessizce odadan çıkıp yine mutfağa döndüm. Dolabı açtım, sütü biraz daha izledim. Kapağını açabilir miydim acaba? Belki bu sefer iyice sıkmamıştı. Denedim ama açamadım. Babaannem açamadığında bir bez kullanırdı. Ben de kavanozu tezgâha alıp öyle denedim. Fakat kavanoz elimden kaydı ve düştü.

Önce dehşete kapıldım ama sonra sekiz yaşındaki ben, kırıkların üzerindeki güneş yansımalarına hayran kaldım. Süt, zihnimde bir denize, cam kırıkları gemilere dönmüştü. Parmaklarımla süte dalgalar yapıyordum. Sanki bir geminin güvertesinde rüzgâra kollarımı açmışım gibi özgür ve huzurluydum. Ne kadar sürdü bilmiyorum. Babaannemin sesiyle irkildim.

"Yine mi mutfağa girdin sen?"

Hiç ses çıkaramadım.

"Süt mü döktün sen?"

Kafamı kaldırdığımda buz gibi yüzü karşımdaydı. Anlamıştım ki, oyun çoktan bitmişti.

"Ben sana mutfağa girme diye boşuna mı diyorum? Sürekli bir şeyi deviriyorsun. Zaten neyi beceriyorsun ki? Bir de başına oturmuş ne yaptığın belirsiz. Çabuk topla ortalığı."

Yavaşça cam kırıklarını toplamaya çalışırken yine kızdı.

"Şimdi elini kolunu keseceksin, çekil şuradan."

Utançla bezi aldım, dökülen yerleri silecektim ki:

"Mutfak beziyle mi siliyorsun?"

Koşup banyodan yer bezini getirdim. Bu kez de bezleri yanlış tuttuğumu söyledi. Elimden bezleri alıp temizlemeye başladı. O temizlerken ben içimden saymaya başladım. Kaça kadar sayınca yer temiz olacaktı acaba? Dört yüz altmış yediye geldiğimde temizlik bitmişti. Demek ki temizliğin sayısı buydu.

O günden sonra hep onu takip ettim. Odayı süpürdüğünde üç yüz doksan dörde kadar, masayı sildiğinde yirmi dokuza kadar, toz aldığımda yüz seksen beşe kadar saymış oluyordum. Her işin bir sayısı vardı. Ben de sayılara tutunarak büyümeye başladım.

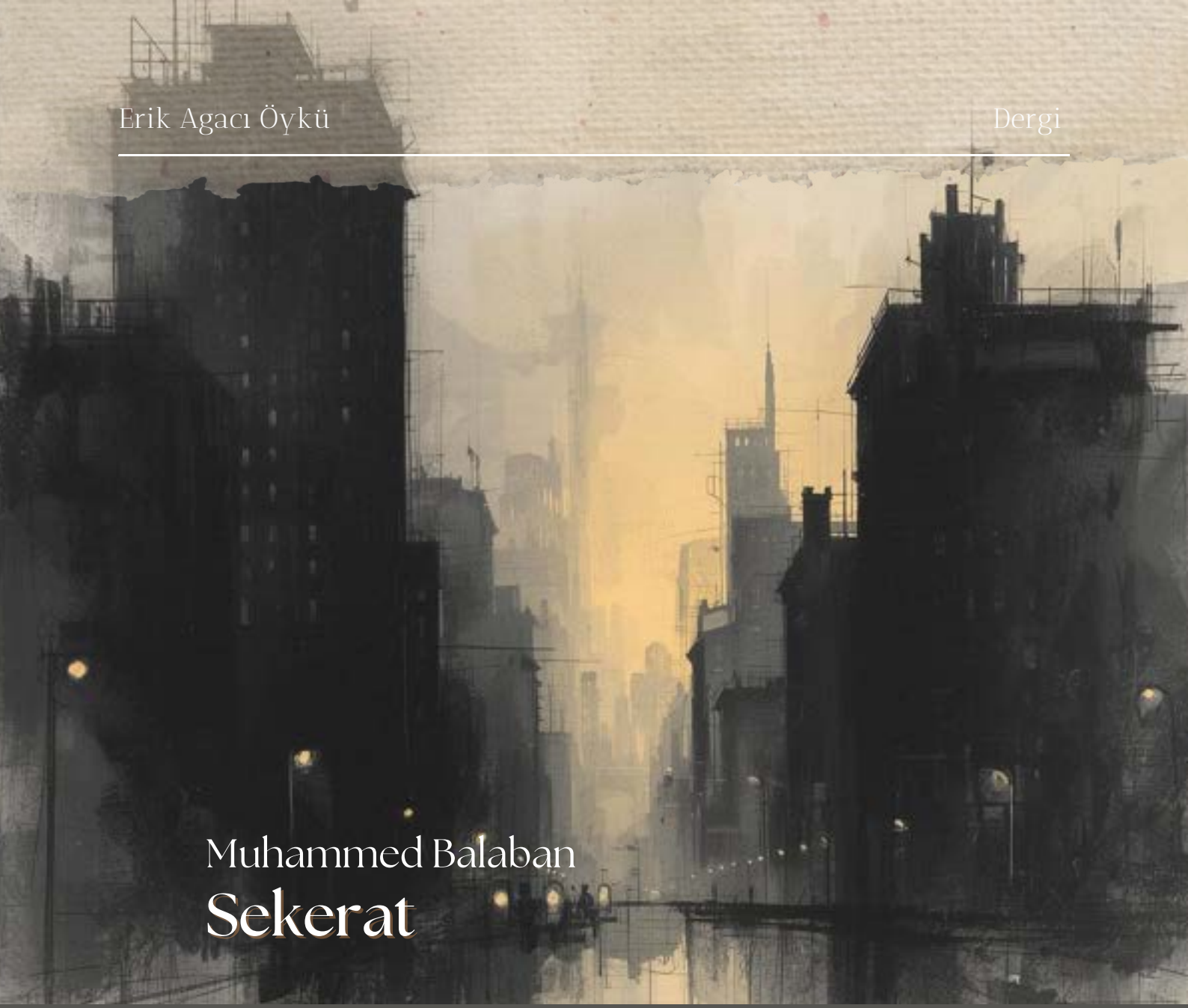
Telefon sesiyle irkildim. Elimdeki havlu kâğıt suyun altında erimiş, ellerim morarmaya başlamıştı. Bu ellerle telefona dokunamazdım. Yeniden yıkamam, yeniden saymam gerekiyordu. Telefon sustu. Ellerimin temiz olduğuna ikna olduğumda ekrandaki cevapsız çağırıyor gördüm: Ayşegül.

"Neredesin, toplantı başladı."

"Erken mi başladı?" diye telaşlandım.

"Hayır. Saatten haberin yok mu? Hatta on beş dakika oldu başlayalı. Çabuk gel."

Saate baktım. Kırk dakikadır aynı suyun altında, sayılarımla temizlemeye çalışıyordum.

Muhammed Balaban Sekerat

Kimse bilmezdi ama göz kapakları her aralandığında, sanki odanın duvarları çöker, zamanın çizgileri silinir ve onu geçmişin en acı yerine, hatıraların en keskin noktasına geri atardı. Odanın içindeki ağır koku, sessizliğin uğultusu ve arada bir duyulan mırıldanmalar, onun zihnindeki fırtınayı saklamaya yetmiyordu.

Ve işte o anlarda, kadın her defasında aynı sahnenin içine düşerdi: Hayatını boyunca hiç unutamadığı o büyük acıya.

Bağların, buğday tarlalarının, toprak yolların birbirine karıştığı, yaz sıcaklığıyla titreyen bir gün... Köyün üzerinde toz bulutları yükseliyor, güneş her şeye sarı bir mühür vuruyordu. Çocuk seslerinin yükseldiği o gün, küçük bir tepenin arkasında iki kız kardeş oynuyordu. Biri on yaşında, diğeri altı. Ablanın elini tutan o minik avuç, hayata duyduğu saf güveni taşıyordu.

Annesi o sabah uyarmıştı:

“Bağa gidin ama kardeşine göz kulak ol. Dikkat edin başınıza bir şey gelmesin.”

Hayat bazen bir cümleyi sınamayı severdi. Bağıın ucunda yaşlı bir dut ağacı vardı. Çocuklar pek yaklaşmazdı; çünkü ağacın hemen dibinde yıllar önce kazılmış, unutulmuş bir kuyu bulunurdu. Üstü kısmen toprakla örtülmüş, etrafı yabani otlarla sarılmış, kimsenin hatırlamak istemediği bir karanlık çukur.

Küçük kız, dalından sarkan dutları görünce sevindi. İncecik parmaklarını uzattı. Ayakları toprağın üstünde kaydı. Abla, hemen yakınındaki derenin sesine kulak kabarttığı için birkaç saniyelğine yüzünü başka o yöne çevirmişti. O birkaç saniye bir ömrün yükü olacaktı, nereden bilebilirdi?

Sonra...
Küçük, yırtıcı bir çığlık. Ardından sessizliğin en ağır hâli.

Ablanın haykırışları köyün sıcakını parçalıyordu. Küçük ayakları toprağı döverek kuyunun yanına koştu. Parmaklarıyla toprağı eşeledi, taşlara tutundu. Yalvardı, ağladı, nefesi kesilinceye kadar bağırdı. Fakat kuyu, yıllardır beklediği karanlık açlığını bir anda doyurmuştu.

Köylüler geldiğinde güneş henüz batmamıştı ama ışığı utançtan solgundu. Küçük kızın cansız bedeni yukarı çekildiğinde, ağaç bir daha hiç dut vermedi. O gün, o bağ, o kuyu... hepsi kadının ömrünün yetmiş yılında kapanmayan bir yara olmuştu.

Yıllar geçti. Aile dağıldı. Bağ satıldı. Kuyu kapatıldı. Dut ağacı kurudu ama abla, içindeki suçluluk duygusunu asla kapatamadı. Her gece bir yüz, bir ses, bir çığlık... yüreğine yeniden çökerdi.

Sonra sessizlik.

Kadının yaşadığı odada, bir gün akşamüstü perdelerin arasından solgun bir ışık süzüldü. Nefesi yavaşladı. Ellerin titremesi durdu. O anı kimse fark etmedi ama odanın içindeki hava değişmişti. Sanki biri, yıllardır gelmesi beklenen biri, içeri adım atmıştı.

Yatağın kenarına bir gölge eğildi. Sıcak bir el, kadının soğuyan eline dokundu.

Kadın gözlerini araladı. Zaman o anda durdu. Çünkü karşısında, yetmiş yıldır hasretini çektiği kız kardeşinin yüzü vardı. Çocukluğunun gök mavisi gözleriyle, hiç büyümemiş gülüşüyle...

“Korkma abla!” dedi bir ses, yılların gerisinden gelen. “Ben buradayım.”

Çırpınan nefesi, dalgalanan bakışları, belirsiz mırıltıları hep o anıyı yaşıyordu. Son çırpınışlarında bile o kuyunun karanlığında idi.

Kadın, kardeşinin elini sıkıca tuttu. Gözlerinden bir damla yaş süzölmüş ve yüzünde, yetmiş yıldır ilk kez gerçek bir huzurun çizgisi belirmişti. Son nefesini, sekerattaki kavuşma sonrası, bir dua gibi vermişti.

DERGİ EKİBİMİZ

01

**Dergi Sahibi ve
Genel Yayın
Yönetmeni**
Serpil Tunçer

03

**Grafik Tasarım ve
Yapay Zeka
Yönetimi**
Gülse Tunçer

05

**Sosyal Medya
Sorumlusu**
Muhammed
Balaban

07

Editör Ekibimiz
Fatma Türkdoğan
Ayten Dirier
Hatice Eğilmez K.

02

Dergi Basım
Son Çağ
Yayıncılık ve
Matbaacılık.

04

Yayın Kurulu
İnci Yılmaz Şimşek
Binnur Tekinalp
Enver Karahan

06

Yazım Düzenleme
Dilek Ayrıbaş
Betül Fırat
Nurcan Ören

08

Haber Editörü
Gülse Tunçer

Zübeyde Hanım Mahallesi, İstanbul Caddesi, İstanbul Çarşısı no:48/48 İskitler Altındağ, Ankara
Eserlerin gönderimi ve iletişim için ; erikagacidergi@hotmail.com
Resmi Sitemiz ; dergi.erikagacioyku.com

2025 yılı mini özetimiz

